Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIхкета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 5 ДЕКАБРЬ, 1985 ШУ. ★ № 146 (7181). ★ Мах 3 кеп.

РСФСР Лакхехьарча Совета сесси

1986 шера Российски Федераци экономически социальнии дегIайоалаяра Паччахьалкхен плани республика бюджети ювц РСФСР Лакхехьарча Совета сессе. Из хьайийллай 3 декабре Москве Йоккхача Кремлевски дворецe.

ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тохарца тIанийцар депутаташа новкъостий **М. С. Горбачев, В. И. Воротников, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Н. В. Талызин, Б. Н. Ельцин, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, В. П. Никонов.**

1986 шера РСФСР экономически социальнии дегIайоалаяра Паччахьалкхен планен 1985 шера план кхоачащъяра леламеи хьакъехьа доклад йир РСФСР Министрий Совета Председатела заместителa. РСФСР Госплана председатела депутата Н. И. Масленникова. Цо белгалдаьккхар, плана проект КПСС ЦК апрельски октябрьски (1985 ш.) Пленумий решенешка, Iилма - технически прогресс сихъяра, экономика кердача рубежашка яккхара тIаерзаьаьча парте установкашка хьежжа кийчъяь хилар.

Доклад еш йоахар, 1986 шера РСФСР экономически социальнии дегIайоалаяра Паччахьалкхен плано Iалашду халкъа боахама деррига доакъош дIахо массе оагIорахьара дегIадоагIилга, общественни производства эффективность лакхлулга, халкъа хьалтаро тоалулга. Республика къаман доход 4 процент алсамъяккха лерхI. Къахьегама овсарле 4,1 процент лакхлургья. Цун чотах хургья алсамйоала ерригa къаман доход. Промышленни производства ерригa объем 4 процент йоккхагIа хургья.

Оттаеш я республика агропромышленни комплекса деррига доакъош дегIадоаладара лакха темпаш. ХьатIадоагIача шера йоаккхача юрта боахама ерригача продукце объем карарча шерарчул 6 проценти цхьайтталагIча пятилетка юкъерча боарамал 10 проценти йоккхагIа хила езаш я.

Бахача наьха хIара сага сих лоархIаш йола реальни доходаш 3 процент лакхлургья. РСФСР территоре тIа хьал а даь эксплуатаце дIадала лерхI 62 миллион квадратни метр совгIа чуIе моттиг йола цIенош, цу даькъе юртбоахама предприятейи организацейи болхлошта — 18 миллион квадратни метр совгIа.

Производительни низаш дIанийсдара дешаш ше дувцаш, докладчика белгалдаьккхар, эггара хьалхарча аргIанна РСФСР малхбоалехьарча районий экономически потенциал сихагIа дегIайоалае лерхIаш хилар. Цу гIулакхашта хьожаю 35 миллион сома капитальни вложенеш.

Сесси хьажийта хьачуенна 1986 шерара республика Паччахьалкхен бюджет доходаштеи расходаштеи 102.1 миллион сом а долаш, 4.6 процент лакх а лургйолаш оттаьй. Цу хьакъехьа хоам бир 1986 шерарча РСФСР Паччахьалкхен бюджета хьакъехьеи 1984 шерара республика бюджет кхоачашъяра хьакъехьеи доклад яьча РСФСР финансай министра депутата А. А. Бобровникова.

Цул тIехьагIа докладаш ювца болабелар депутаташ.

* * *

Российски Федераце къахьегамхоша, хийцца социалистически яхьа юкъе а баха, динза дарг мел доацар дергда шийтталагIча пятилетка хьалхарча шера заданеш кхоачаши тIехкхоачаши яра. Из хьакхайкадир республика паччахьалкхен Iаьдала эггара лакхерча органа депутаташа Москве, Йоккхача Кремлевски двореце шин дийнахьа болх беш хиннача РСФСР Лакхехьарча Совета сессе трибунера. 4 декабре хиннача заседане йийца яьккхар хьалхарча дийнахьа ювца йолаь хинна 1986 шера республика экономически социальнии дегIайоалаяра план а бюджет а.

ДIаьхдаь тIоараш тохарца тIанийцар депутаташа новкъостий **В. И. Воротников, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Н. В. Талызин, Б. Н. Ельцин, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов.**

Сессе къамаьлаш даьраша белгалдоахар, плана проект оттаеча юкъе къахьегама коллективаша хьинаре дакъа лаьца хилар. Цу тIа оттадаьд социалистически демократи дIахо дегIайоалаелга. Дуккхача коллективаша общественни производство алсамъяккхара темпаш лакхъяра тIаерзаьл предложенеш тийннай.

1986 шера план, белгалдоахар депутаташа, интенсивни факторех экономике, эггара хьалхарча аргIанна — Iилма - технически прогресса карагIдаьннараш юкъехухьилга сихдара шерра пайда эца лаьрхIа я.

Ораторашa дувцар, агропромышленни комплексана ду доал эргадаьккха тоадаро АПК дерригача доакъой низаш вIашагIтохара лардa тIа юртбоахама производство тешшаме алсамъяхара гIо дергхиларах.

Сессе критически замечанеш йир производственни потенциалах пайда во эцача, къахьегам вIаштIехьбоаккхилга эргадаьккха тоадара дешага мела хьожача, хIамай кхом бара режим телхаеча министерствашта, ведомствашта, предприятешта. Ораторашa къаьстта уйла тIаяхийтар халкъа эшача товарий дикал даим лакхъянза, цар ассортимент шеръянза ярг ца хилара.

Депутаташа массава раьза а волаш тIанийцар 1986 шера РСФСР экономически социальнии дегIайоалаяра Паччахьалкхен плана хьакъехьареи 1986 шерарча РСФСР Паччахьалкхен бюджета хьакъехьареи Законаш. Бюджета доходаши расходаши массазарча комиссеша могадаь тоадараш теркал а деш 102 284 658 эзар сома чIоагIъяьй.

Цул тIехьагIа РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдара хьакъехьа доклад йир республика Лакхехьарча Совета Президиума секретара Х. П. Нешкова. Лакхехьарча Совето Указаш чIоагI а даь, доагтIаш дола законаши соцамаши тIанийцар.

Цу тIехь болх чакхбаьккхар РСФСР Лакхехьарча Совета сессе.

(ТАСС).

КПСС XXVII съезда сийна яьржача яхье дика толамаш доахаш хиларца белгала яьннай Нохч - ГIалгIайчен гIишлон управлене чуйоагIача бархIлагIча СМУ коллективера Абдулвахабов Сайпудина кулгалду каменщикий бригада. ДукхагIча даькъе наха чубаха цIенош хьалдеш я из. Паччахьалкхен комиссе массаза а дика оценка лу бригада хьалъяьча объекта.

Коммунистий форума хетаяьча декадех ерригача управлене массарел дукхагIа котйийнарг лоархIаш я цIи хеза коллектив. Шоаш хьадер дикеи сихеи дарал совгIа бригадерча наха чIоагIа къовсам лоаттабу материалашта, кхыча ресурсашта кхоми хьурмати дара тIехьа. Укх шера цар кхояьй 5 бIаь сома маьха кирпич, маркхал, электроэнерги.

Шерра даьржад укхаза смежни говзалаш караерзаелга а. ХIаранена хов бетонщика, каменщика, плотника, кизгаш тохачун говзалаш.

Коллектива балха хадданза лостам телар бригадир Абдулвахабов ва. Цунца цхьана шийгара хьокхам а тел цо коллектива.

Къаьстта дика къахьегаш хиларца белгалбаьннаб С. Умаров, У. Ломаев, Я. Уздемирова, З. Арсамекова, В. Бахарчиев, А. Элисханов, кхыбараш. Цу наха ханал бутт хьалха кхоачашъяьй пхе шера задани.

Бригада хIанз къахьегаш я г. Грозне Коммунистически улицагIа 56 квартирах латташ хургдола цIа хьалдеш. 1986 шера шоллагIча кварталагIа из цIа эксплуатаце дIадала дезаш я коллектив. Шоай кхоачамашка а хьежа гIишлонхоша лаьрхIад съезд хьаеллача денга цIа хьалдаь даккха.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) гIишловхой С. Умаров, У. Ломаев, Я. Уздемирова, С. Абдулвахабов (бригадир), З. Арсамекова, В. Бахарчиев, А. Элисханов.

И. ПЛИЕВА сурт.

КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декада!

ЛаьрхIар кхоачашду

СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводе съезда хьалхарча вахте дика къахьегаш хиларца белгала я полиэтилен арахеца № 130 йолча цеха коллектив.

ДIабахача цхьайтта бетта товарни продукци хьаяра план 113 процент кхоачашъяьй химикаша. Цу юкъа къахьегама овсарле лакхъеннай планах йоагIачул 9 процент. Уж толамаш даха таро хиннай технологически режим нийсса лелаярах, массадолчун кхоми хьурмати дарах, къахьегамеи производственнии дисциплина лерттIа хилар бахьан долаш. Планал совгIа цхьайтта бетта 238 тонн лакха дикал йола продукци арахийцай, цох 40 процент яр паччахьалкхен дикала Знак тIалатташ я.

Цеха кулгалдеш ва балха йIаьхий опыт йола «РСФСР заслуженни рационализатор» яха цIи лелаю З. Чингариев. Наьха къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккха ховш саг хиларах тарра, вовз из новкъосташта. Шоай кхоачамашка, тароцашка цIаьхха хьажа а хьежа, цеха коллективо дош деннад цхьайтталагIча пятилетка задани 20 декабре кхоачашъе.

У. ЗАМИДОВ.

Деша дай бац

Ер шу дIадолалелча денз паччахьалкхен заданех лоархIа ца еш хьайоагIа Аргунера «Пищемаш» яха завод. Кхоачашъяьяц цо дIабахача цхьайтта бетта план а.Товарни продукци арахецара, из маьхала яккхара, къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъеш яц.

Гуш ма хиллара, укх шера завода тIадусаргда массехк миллион сома маьха продукци ара ца хецара декхар.

* * *

Горячеводски бурув тохара балхий управленера Г. Чернов керте латта «Ястребиная-127» яха буровой укх шера цхьанна а бетта заданех лоархIаьяц.

Укхаза гIожагIча тайпара телхаю бурув тохара технологи.

Иштта, хIанзчул бутт хьалха бурувдеттачо А. Карагичева лерттIа тIахьожам ца лоаттабар бахьан долаш хилар цу тайпара хIама. ХIаьта хIанз а тIехьа из бахьан долаш цхьа метр бурув техадац бригадо. ХIаьта цу юкъа йоагIачул шозза дукхагIа зехьа яйнай электроэнерги, кхыйола материалаш, лакхлуш яц къахьегама овсарле.

У. АЗАМАТОВ.

ТЕХНИКА КИЙЧА ХИЛИЙТА

Ханнахьа йистедаргда

Надтеречи района совхозий агропромышленни объединене предприятей механизатораша, инженерно-технически болхлоша 1986 шера кхашкарча балхашта техника ший ханнахьа кийчъяра, цунах эффективно пайда эцара республика беррига механизатораш, ремонтни болхлой тIахьехаш даь кхайкарал къоабалдаь тIанийцад тха колхоза къахьегамхоша.

Укх шера йиълагIчен 1986 шера хьалхарчеи кварталашка 28 трактор тоае езаш да тхо. Оаха лерхI 23 февраль хьатIаотташ уж кийчъяь дIаоттае. ХIаьта лаьттанна обработка еш йола ерригa техника тоаяь йоаккхаргья 1986 шера 1 январь хьатIаотташ.

Из бехктокхаме гIулакх толаме чакхдаккхара лаьрхIа ши бригада вIашагIъеллай оаха. Тракторaш тоаечунна кулгалдеш ва йоккха балха опыт йола Р. Басункаев, лаьттанна обработка ю техника тоаеш боахк Н. Борыцос керте латта механизатораш.

Колхоза инженерни служба оттальча планага-графикага хьежжа ремонт ю техникана. Мехмастерске механизатораша хьаьхьа агрегаташи оатхалаши тоаеш слесараш ба. Царна юкъе эггара дикагIа болх бу Хашаев Докас, Шаповалов Степана, Юдин Петра, Тасуев Эме, кхыбараша. Цхьа ди дIададахийтац цар норма 145—150 процент кхоачаш ца еш.

ХIара дийнахьа сихлуш доагIа техникана ремонт елга. ХIанзле мехмастерскера араяьккхай 6 трактор. План дикка тIехкхоачаш а еш, декабрь бутт чакхбалалехьа кийчон мугIаре дIаоттаергья 19 трактор.

Укх шера дуккха дикагIа дIадолх техника кийчъяра балхаш. ХIаьта а тхона ма хетта дIадолх ала йиш яц уж. Тхо тароцаш йолаш дар уж сихагIа чакхдаха. Новкъарле ю запчастеш тоъаш ца хиларо. Масала, корагIац даьттан насосаш, тормозни ленташ, кхыяраш. Дукха ха йоае езаш хул кхыча республикашкеи областашкеи ухаш уж лохаш.

Цхьабакъда, тха колхоза а «Сельхозтехника» а складаш йизза ухк ца эшаш йола боккха мах бола запчастеш. Из хIама нийсденнад ведомственни организацештен предприятештен юкъе барт ца хиларах. Цудухьа оаха чIоагIа къоабалбу КПСС ЦК а СССР Министрий Совето а «Агропромышленни комплекса ду доал дIахо эргадаьккха тоадара хьакъехьа» тIанийца соцам. Цу тIа аьннад: «Районни агропромышленни объединеней кулгалхошен специалисташен къаьстта йоакхо еза бIарчча цаI йолча инженерни служба болх вIаштIехьбаккхара. колхозаш, совхозаш, кхыйола предприятеш материально-техническиресурсашца Iалашъяра...»

ХIанз тха колхоза хьашташ кхоачащдеш яц «Сельхозтехника». ЧIоагIа эшаш йола запчастеш ца лоаттаярал совгIа, геттара во болх беш хул цун предприятеша тоаяь трактораш. Из хIама нийслу МРО «Сельхозтехника» болх беш йолча цехашка латта оборудовани, станокаш къаьца хиларах. Боккха хьовзам бу тхона цар Ставропольски крае дIа а кхухьийташ, цига во тоалеча Т-150 а К-700 а яхача маркех йолча тракторий моторашa. СССР союзно-республикански Паччахьалкхен агропромышленни комитет вIашагIъелла йолаш уж халонаш лелае езаргьяц, аьнна хеташ ва со.

Юрта боахама техника кийчъеча цхьацца кхоачамбоацараш нийслой а слесарашa, токарашa, кхыча специалисташа, механизаторашa шоай говзали опыти тIаерзальй дукха чоалхане йоаца оатхалаш, агрегаташ, узлаш юхаметтаоттаяра.

В. ЯИКОВ,
Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза мехмастерске заведующий.

ЦхьайтталагIа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессе

Депутата В. К. ФОТЕЕВА къамаьл

(Назрановски хоржамий округ, Нохч-ГIалгIай АССР).

Хьамсара новкъостий депутаташ! Тхона массанена а цхьатарра хетачох, РСФСР Лакхехьарча Совета сессега ювцийта хьачуеннача планеи бюджетеи проекташ, цар тIа белгалъяь йоккхий рубежаш бокъонца мехка экономикерча Российски Федераце моттигигеи лоархIамгеи КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленумо дIадийхарашка, Коммунистически парте экономически социальнии дегIаахара проблемаш къоастаяра белгалдаьча кердача наькъашка хьежжа я.

Оаха шаьра кхетаду, 1986 шера план кхоачашъелга дуккхача даькъе цхьайтталагIа пятилетка чакхъяккхаргеи цу тайпара хьатIайоагIача пятилетка хьалхара шу бIубенна дIадоладара кхоачам барген хьежжа хургдолга. Цу гIулакха тхона шаьра гуш йола ориентир я дукха ха йоаццаш хиннача СССР Лакхехьарча Совета сессе йийца установкаш.

ДIадехача цу лоархIамеча хIамай позицешкара даьчун мах а беш, ала мегаргдолаш да, хьатIайоагIача хана толаме болх бара хиланза яргйоаца предпосылкаш кийчъеш я Нохч-ГIалгIай АССР-е.

Карарча пятилетке кхоачашъеши тIехкхоачашъеши я промышленни продукцена реализаци яра — мехкдаьтта даккхара, дизельни доагор хьадара планаш. ЛаьрхIа йола дуккха оборудовани арахийцай СибарегIени ГаьнагIарча Къулбаседени мехкдаьттахошта, чIоагIа овсаре болх беш йола множительнии копировальнии техника, 40 миллион сома маьха халкъа эша товараш арахийцаш. ЦхьайтталагIча пятилетка шерашка тоъал дукхагIа юкъейихьай технологически процессашта управлени еш йола автоматизированни системаш.

Подрядни балхий объема пятилетка заданеш ханал хьалха чакхъяьхай гIишлошъеча организацеша. Юкъейоалаяьй мелиораци яьча лаьттай 17 эзар гектар, дуккха доккхий гидротехнически гIирсаш.

Ма дарра аьлча юртбоахама продукце деррига тайпаш укх тIеххьарча кхаь шера юкъера лаьрхIача дукхагIа даьхад пятилетка юххьанцарча шеращца нийсдича. Тоалуш да колхозийи совхозийи балха дикала хьокхамаш. Цунах гуш да КПСС майски (1982 ш.) Пленума решенеех даьнна беркат.

Цхьабакъда, карагIдаьннарех доккхал а даь цхьакха дича а Iе йиш яц тха. Промышленносте цхьайола предприятеш лоархIаяц даьча договорашка хьежжа продукци лоаттаяра а къахьегама овсарле лакхъяра а планех. Биззача боараме Iалашдац керда техника юкъеяхьара планаш кхоачашъелга. Щенхаштта кхоачамбоацараш нийслу хIанзле хьаль яьнача производственни потенциалах пайда эцара даькъе. ГIишлошъеча хьалхагIа а санна дукха бехкаш доах кхоачашду балхаш дика ца хиларах.

Лакхлуш яц хьайбай продуктивность, бе-бе ба хьувкъам. Масала, Назрановски районерча республике хьалха латтача хьажкIаш лелаечун новкъоста Колзоева звенос укх шера шийна тIачIоагIъяьча хий ца дехкача лаьттай 200 гектарах хIаране тIара 113 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхай. Цу цхьан ханна цу гибридах йола хьажкIаш кхееча цхьайолча вокх звеношка шозза лохагIа ба хьувкъам. Тхо дог тийша да, агропромышленни комплексана доал дара система эргаяккхаро из дегIайоалаяра гIо дергдолгах, республика юртбоахама производствера уж а кхыдола а кхоачамбоацараш дIадоахилга сихдергдолгах.

Мехка экономике Нохч-ГIалгIай АССР-о дукхагIа дакъа лацара йолча потенциальни таронех пайда эцац болх булургболча бахача нахах тоъал доккхача даькъо общественни производстве дизза дакъа ца лоацаш хиларах. ХIаьта болх бе безам бараштa хIанз укх сахьате республике из бала йиш йолаш дац тхо. Цудухьа цхьа бахьан доацаш дац шеко йолча, къа ца хьегаш тIайоагIача доходех бахаш бола нах хIанз а кIезига ца хилар, вай общества социальни нийсхон принципаш телхаеш хилар. тIаккха цар аьттув боаккх тайп-тайпара харцахьара хIамаш леладара, лохъю кхетам балара балха эффективность.

Укхаза керттера юкъметтера никъ а хинна дIаотта деза, аьнна хет автономни республика коммунисташта, активана, болх беш йола къахьегама коллективаш чIоагIъелгеи керда яраш хьаелгеи. КПСС обкома бюрос, АССР Министрий Совето цхьайолча центральни министерстващеи ведомстващеи цхьана промышленность сихагIа дегIайоалаяраи цу ларда тIа къахьегама ресурсех биззагIа пайда эцараи хьаьдда программа кийчъяьй.

Уж предложенеш хьаллаьцай. Уж чакхъяхаро йиш хулийтаргья республика промышленни производство 40 процент хIана яккхац аьнна алсамъяккха, кхаь даькъах ши дакъа лакхлургья гIишлошъечара подрядни балхий объемаш, Iалашдергда социальни дегIаахара, цу даькъе къахьегама ресурсех пайда эцилга тоадара, дуккха проблемаш йизза къоастаелга.

Хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдергдола керттера средстваш лоархI оаха балха сменноста коэффициент лакхъелга, балха моттигашта аттестаци рационализаци елга, болх беш йолча предприятешта реконструкци елга а уж технически кхы тIа кийчъелга а. грозненски мехкдаьтта даккхар тоъал лакхача боараме лоаттаделга, медицински микробиологически, электрически кхычеи промышленноста отраслей массехк завод хьалъелга, къахьегам вIаштIехьбаккхареи цунна стимулировани яреи формаш эргайоахаш тоаелга. Из программа кхоачашъяра организаторски политически болх ше боаржабеш, КПСС обкомо республика партийни, советски, боахама органий, къахьегама коллективай теркам тIаберзабу промышленноста дерригача доакъошкара гIулакхаш пятилетка хьалхарча шерре а лертIадахара: Iилма-технически прогрессана карагIдаьннарех ког-гIортолга а еш, беррига халкъа боахам дегIаахара интенсивни наькъа тIа боаккхилга, АССР экономика планагIа лаьрхIача позицешка кхоачаелга Iалашдергдолча боарам тIа йоахаш темпаш лакхъяра.

Балхий объемаш сихха лакхлуш хиларо дIадехаргда тха дерригача гIулакхий стиль дикка эргайоаккхилга, республика экономически социальнии дегIайоалаяра, дешаи гIуланхаи юкъера юкъ хоадамболлаш дIаяккхара декхараш кхоачашдарца кхы тайпа никъ лоацилга.

ХIанззе а дIаала безам бар са, из эргало елга хьалхарча юхьига тхона хийттача тайпара сел атта ца хилар. Масала, КПСС ЦК июньски совещане итогаш республике ювцаш хиннача хана дуккхачар нийса дувцар Iилма-технически прогресса лоархIам боккха хиларах, цхьабакъда, цу цхьан ханна массаза а яхар санна магацар предприятей технически боарам лакхбара, Iилманеи техниканеи карагIдувлараш производствана сихагIа юкъекхахьара даькъера шоай юкъарчал доаццаш дола, хаьдда декхараш къоастаде.

Цунца дувзаденна республика партийни комитеташа, советски органаша чIоагIбу цхьаццаболча кулгалдеча болхлой керта чу йиса къаенна уйлаш дIаяхара, тIадиллача гIулакха хьалхара, плановни паччахьалкхени дисциплина чIоагIъяра хьалхара ерригача звеношкарча кадрай бехктокхам лакхбара тIаберзабаь болх.

Новкъостий! Ювцача плана проекта тIа боккха лоархIам бу ресурсаш кхояра. Производство дIахо дегIайоалаелга ресурсащца Iалашдергдолаш бола керттера хьаст а хинна дIаотта деза хIамай кхом белга яха уйла тахан практически гIулакхашка йоаккхаш я.

Из комплексни дукха доакъош долеи проблема республике къоастаяра парте областной комитето тIаберзабаьб толашагIбола Iилманхой, специалисташ, предприятей кулгалхой. БIарччача шера кийчъеш хиннай хIамай кхом бара регионални программа. ХIаьта тахан тха йолаш я оборудованена модернизаци яраи цунна меттел кIезигагIа энерги йоагаер оттаяраи, газа хьисаперча доагорах шерра пайда эцара, мехкдаьттах йоахка продукташ из чакхдоаккхача хана 65—70 процентага кхоачаш хьаяхара, мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи, йIовхалеи электрически энерги кIезигъяра, материальни ресурсаш кхояра даьнъера пятилетка контрольни цифраш кхоачашъелга меттел, царел тIехдовлга а Iалашде таро луш дола дукхха кхыдола хаьдда дешаш кхоачашдара тIадерзадаьча гIулакхий хаьдда план.

Цхьабакъда, цу даькъерча дерригача кхоачамех тхо хIанз а пайда ийца даьннадац. Ер да цхьа масал. Укх тIеххьарча шерашка тха республике лаьттанна кIалхара дIайха хий даьккхад 60 миллион кубически метр гаргга. Хьалъяьккхача йIовхалах чуIеча цIеноцкеи предприятешкеи пайда эцарах хIанзле а йиш хиннай тоъал дукха коача доагор кходе. Мехка эггара хьалха тхацига юкъейоалаяьй геотермальни хих пайда эцара йизза цикл. Цо йиш хулийт цунцара йIовхал хьаззачул тIехьагIа из юха а лаьттан тIоана кIалдахийта. Цу тайпара, хадданза эксплуатаци еш ба лаьттанна кIалхара лакъаргбоаца ший тайпара йIовхала яй, хIаьта цу йIовхалга бода мах шозза-кхозза лохагIа ба массазарча йоагоча хIаманга бодачул.

Специалисташа даьча лоархIамашка диллача, хIанз пайда эцаш йола геотермальни энерги Нохч-ГIалгIайчерча цун йоккхийча запасех эIамига дакъа мара дац. Тахан дика лард еллай лаьттанна кIалхара энерги халкъа боахаме шерра чуозаргйола хьинаре балхаш дIадоаржадара. Проект оттаьй цу йIовхалах г. Грозне нах чуIеча цIеной цхьан районе пайда эцара.

Геотерме проблемаш тIа беркате болх беш йола специалистийи Iилманхойи кадращ я республике. Цхьабакъда, центральни министерствашеи ведомствашеи новкъостал ца дой къоастадулургдоацаш дукха дешаш да. Цунца дувзаденна Мингазпромага, плановни органашка цкъа санна дукххаза а предложенеш тийннай парте обкомо, АССР Министрий Совето дIайха хий дуккха а дукхагIа дахараи пайда эцараи. Цхьабакъда, гIулакх мела дода дIа.

Новкъостий депутаташ! Укх деношка Нохч-ГIалгIай АССР партийни организацешка, къахьегама коллективашка, берригача мехка а санна, корта болаши хьашт долаши ювц хургйолча КПСС съезда документий проекташ. Уж Iомаеш, дукха къамаш дахача тха автономни республикерча коммунистий, къахьегамхой цIаьхха а кхы цIаьхха а дог теш, Коммунистически парте гIулакхашкареи планашкареи дерригача советски халкъа хьашташи дагадоахкараши кIоарга а ма дарра а оттадаьлга шоашта корадоагIаш хиларах. Цунах тха кхы а чIоагIагIа дог тийшар Женеверча советско-американски переговорашка хьожаш долча хана.

Цу дерригача хIамаша политически къахьегамеи хьинар чIоаггIа айдара эша хьал вIаштIехьдоаккх, йиш хулийт 1985 шера планаш толаме кхоачашъергйолгеи КПСС XXVII съезд къахьегама кердача толамащца белгалйоаккхаргйолгеи дIахкайкаде. **(ТIоараш тох).**

Деррига а ши шу совгIа ха мара яц комсомолка Хасанова Радас «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни заводе болх бу. Цу лоаццача хана боккхагIчар опыт, дикагIйола балха методаш Iома а еш, тIехдика кхийттай из ший балхах. Ше хьаеш йола продукци дикеи тIехдикеи мара хилийтац цо. ХIаьта цхьаккха смена дIаяхийтац Радас ший производственни задани 120 — 130 процент кхоачаш ца еш.

Хала хиларах балхах бIу ца къожабеш, хьаьнала къахьегаш, шийна тIадехка декхараш массаза а цIена кхоачашдеш хиларах Хасанова Рада хержай Ленински райсовета депутаталла, комсомольско - кагирхой бригада комсоргалла, ВЛКСМ Грозненски горкома членалла. Уж декхараш а даим цIена кхоачашду цо.

СУРТА ТIА: токарь - револьверщик Р. Хасанова.

С. АЛИХАНОВА сурт.

КПСС XXVII съезда накъадолхаш

Ювцаш я КПСС Программа кердача редакце, КПСС Устава де могадеча хувцамий, Керттерча лостамий проекташ

Декхарийла болба

Маьхка кийчбаь бод, из тедача машинана кулг-кара дIатIанкхаьа безаш хулар хьалха болхлой, хIанз трубопроводашка гIолла дIакхухьийт бийдал. Цу гIулакхо кхычахьа балха хьожаве йиш йолаш мукъавалийтар ялх болхло. Заводе лоацача хана хиннача эргалонех дувцаш хьоахаде доагIа бод дикагIа совсабе таро луш йоле керда камера хьаь хилар а.

Бийдал чулелаеча кIоага тIа респираторни установка оттаяьй, укхаза хьоар Iочудоххача хана хьалгIетташ бола дом чуувзаргболаш. ХIаьта хIанз керда транспортер а оттаеш латт заводе, маькх йоттача участкера кепаш бод теда машинаш йолча хьакхухьаргйолаш. Цунца цхьана аттача баргба болхлой къахьегам, вордингашца уж дIа-хьа кхахьа а ца езаш.

Сихха дIадаханза даргдоаца кхоачамбоацараш а да заводе. Масала, хIанз а тIехьа дукха продукци арахец брак йолаш, цкъаза маькх бийда хул. Дика еттар а чам боацаш хул, технологе дIадеххача тайпара, беррига кхочам дIа ца тохаш хьаяр бахьан долаш. Цу гIулакха бехке бараша, мизгденнача хьоарах хьаярах я из ишта оал...

Производствана геттара Iаткъаш дола цхьаькха хIама а да къоастаданза даргдоацаш. Из да говзал лакха йола болхлой кIезига хилар а бараш дIабувлар а. Царга хьаьттача уж балхара дIабувлара бахьан да оборудовани тиша хилар, дукха балхаш кулг-кара де дезаш хилар. Керттерча лостамий проекта юкъедихьача бакъахьа хетар сона ер дешаш: **«Къона специалисташ шоаш Iомальча профессиональни говзалах мара болх бергбоацаш декхарийла болба, йоккха опыт йолча болхлоша царна деш дола хьехамчал чIоагIдолда».**

А. АБУБАКАРОВ,
№ 1 йолча Грозненски маькх еча комбината болхло.

Низ бухбувла хьаст

Ховш да, социалистически яхьа чулоацами формаши общество тароннеи кхетамаи тоаяларга хьежжа хувцалулга. Социалистически яхь дегIаяра хIанзара этап шиш башхалонашца белгалйоал. Из бакъ хилар гучадаьннад Нохч-ГIалгIайчу яхь мишта вIаштIехьъяьккхай хьежачул тIехьагIа.

Эггара хьалха, дерригача халкъа юкъе дIаяьржай социалистически яхь. Белгалдоалаш хIама да цунца дакъа лоацараш тIехь-тIехьа дукхагIа хулаш хилар. Укх тIеххьарча 25 шера яхьо чулоаца къахьегамхой 7 процент дукхагIа а хиннa, 1985 шера 95,4 процентага дIакхаьчаб.

ШерагIа яьржай социалистически яхьа толашагIа йола форма — къахьегамца коммунистически гIулакх леладара тIехьара болам. Цун мугIараш укх тIеххьарча итт шера тоъал доккха хиннад. 1975 шера вай республике цу болама юкъе дакъа лоацар 144 эзар саго, 1985 шера — 228 эзар саго. Цунга хьежжа дика хувцамаш а хиннад. Коммунистически къахьегама ударникаш 69 эзар сагагара 105 эзар сагага кхоачаш дукхагIа хиннаб.

Укх тIеххьарча хана социалистически яхьа лоархIаме башхало а хинна дIаотттaш латт тIехь-тIехьа из чIоагIагIа лелаярца бола безам. Дикка боккхагIа хиннаб договорий лоархIам завода чухьа санна, иштта городе, областе, отрасле лелаеча яхье. ДикагIа хиннад индивидуальни социалистически декхараш увттаделгеи тIанйделгеи. ХIанз цар тIа ца яздеш дисац яхь хьан а хьанца а лелаю. Яхьа договораш делга шерра даьржад шоайла вошал долча предприятешта юкъе. Цу тайпара договор даьд, масала, СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводан Къахьегама Цiеча Байракха орден лелаеча ВЛКСМ 40 шу дизара цIерагIча синтетически спирт доаккхача Уфимски заводаца юкъе. ХIанз оагIош дукхагIа чулоац городашта Грознена, Махачкалана, Нальчика, Орджоникидзена юкъерча яхьо. Пайда луш йола яхь яьржай Къулбаседа Кавказа автономни республикашта юкъе. Нохч-ГIалгIай АССР-о иштта яхь лелаю Украина Херсонски областаца а.

Iилма-технически прогрессах дIахада йиш йолаш яц социалистически яхь. Из бахьан долаш лоаттабу къовсам социалистически яхьа лоархIамегIара башхало а хинна дIаэттаб. Технически прогресс дегIайоалаяран производство айяран юкъе зIамига дакъа лацац рационализаторашеи изобретателашеи. Кховзткъе иттлагIча шерашка 148 эзар совгIа изобретенешии рационализаторски предложенеши еннай Царех 119 эзар совгIа халкъа боахама юкъейихьай. Царех пайда эцарах хьахинна экономически эффект — 180 миллион сом.

Социалистически яхьа лоархIаме башхало хиннай тIехь-тIехьа дукхагIа эффективности дикали лакхъяра тIаерзаяь из хилар. ИттлагIча пятилетке лелаяьча яхьа керттера чулоацам а хинна дIаэттар СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода коллектива инициативагIа «ХIара балха денна — дикала Знак» яхаш девиз а йолаш яьржа яхь. Дикала Знак тIалатташ я хIанз республике хьаеча хIамаех ахаш гаргга яраш.

Социалистически яхьаца айхха ювзаенна я республика къахьегамхой инициативеи хьинаре къахьегами хьахьокхаш йола встречни планаш. Цар инициатораш бар мехкдаьттахой, машинашъераш, энергетикаш, юрта боахама болхлой.

Социалистически яхьа белгалагIа йола оагIув яр халкъа боахаме бухсоццаш хьахулараштa тIаерзаяь из хилар. Республика промышленноста болхлоша кховзткъе иттлагIча шерашка планал совгIа маьхала яьккхар 133,5 миллион сома продукци. СовнагIа яьккхачох 90 процентал дукхагIа я къахьегама овсарле лакхъяра чотах яьккхар. Дукххача наькъаща хьахьокх яхьо ше интернациональни хьисап долаш хилар. Из дика гуш да вай республикага хьежача а. Цкъа-дале, яхь бахьан долаш шоайла хаддanза бувзамаш леладу предприятей, совхозий, колхозий, учрежденей, организацей коллективаша. Грозненски химикаша технологически процессаш тоаяра дикка новкъостал дир комаромски мехкдаьтта чакхдоахараштa. ШозлагIа-дале, керда гIирсаш хьалдеча цхьана къахьегар. Гаьнна хьелхагIа денз республике керда гIирсаш хьалдеча къахьегаш ба болгарски гIишлонхой. И. Иорданова комплексни бригадо яхь лелаьй Ш. Хаджиева комплексни бригадаца. КкозлагIа-дале, лакхаквалифицированни новкъостал, новаторий опыт дIаялар.

Социалистически яхьа кулгалдара даькъе лоархIамегIара башхало — из вIаштIехьъяккхарца лелабу комплексни никъ.

Яхьа деш дола партийни кулгал эргадоалаш тоаделар перспективни планированена из тIадерзадарца. Из хьахьекхар предприятей, колхозий, совхозий коллективаш социальни дегIайоалаяра планашка. Эггара хьалха цу тайпара планаш кийчйир «Красный молот» яхача заводе, Шелковской района «Коминтерн» яхача колхозе. Къаьст-къаьстача предприятеша увттаеча планашкара объединенеш социально дегIайоалаяра планаш увттаярга доалаш дар гIулакх. КПСС Грозненски горкомо кийчъяьй пхе шера экономически социальнии дегIаяра план. Цу тIа я параграф: «Социалистически яхье къахьегамхоша дакъа лацар».

Социалистически яхь вIаштIехьъяккхара даькъе массови информаце средствай лоархIам айбаьб партийни организацеша. Моттигерча кепайоазон, радиои телевиденеи, устни пропаганда, гойтара агитаце тайп-тайпарча формай лоархIам иштта айбеннаб бригадай, цехий, предприятей производства хьалхалаттарийн новаторийи, лоархIаме профессеш, болхлой дика опыт, починаш кхайкаяра, дIайоаржаяра даькъе а. Брошюраш, буклеташ листовкаш арахецар. ЛоархIаме да Сийлен улгаши Къахьегама сийлен книгаши.

Социалистически яхьо чIоагIгIа гIо даьд боахама практикана, республика политически вахара, цун иравственни хьала. ЧIоаггIа цунна тешал ду нийслагIчеи иттлагIчеи пятилеткашка республика халкъабоахама планаш кхоачашъяра итогаша. ХIанз рапорташ тел цхьайтталагIа пятилетка ханал хьалха кхоачашъярах («Грознефть» объединиене, кхычар). Вай республикана цкъа санна дуккхаза а тийннай карара кара тела КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК, хIаьта иштта РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи ЦIе байракхаш. Укх пятилетке Къахьегама Цiеча Байракха орден еннай Нохч-ГIалгIай АССР-а.

Лакхе дийцар теркал а даь, «Яхь эргайоахаш тоаяпзеи цун низ чIоагIбанзеи баргбац...» яхача ленински принципех ког-гIортолга а еш, парте Программа кердача редакце проекта тIа иштта дIаязйича нийсагIа лоархI аз из положени: **«Ленински принципехи Iоальча дикача опытахи ког-гIортолга а еш, яхь вIаштIехьъяккхара гIулакх эргадоахаш тоаданза даргдац комплексни никъ Iалаш а беш, айбе беза яхьа низи кхетам балара даькъера цун лоархIами, интернациональни хьисап».**

А. АЛЕКСАНДРОВ,
Грозненски мехкдаьтта института доцент.

Iилманхой дош

Нохч-ГIалгIай паччахьаллкхен университета ялх факультета цеховой партийни собранеш чакхъяьлар. Цига йийцар КПСС Программа кердача редакце а Устава де могадеча хувцамий а проекташ.

Исторически факультета коммунисташа К. И. Ефанова, Л. Н. Колосова, А. И. Хазбулатова, В. Б. Виноградова белгалдаьккхар «производственни низаш дегIакхувлачеи общественни отношенеш эргаяьха тоаечеи, технологеи принципиально керда тайпаш хьадеча, къахьегама овсарле лакхъеча, лаьттан, океана, космоса ченаш караерзаеча, гонахьара го лорабечеи тоабечеи Iилман лоархIам тIа-тIа лакхлуш латтилга». Иштта дийцар халкъа образоване реформа дIадехар ма хулла сихагIа кхоачашде дезилга, Iилма-технически прогресс цунга хьежжа мара дегIайоалае йиш йоацилга.

Коммунисташа дукха предложенеш йоалайир. «Халкъа образоване даькъе» яхача пункта тIеххьарча абзаца тIа да укх тайпара дешаш: «Парте кIаьд ца луш йовкхо ергья педагогически кадрий, образоване ерригача система материальни база чIоагIъяраи тоаярай». Бакъахьа дар «кадрий» яхача деша тIехьа **«цар профессиональни боарам лакхбара, социально-бытовой хьал тоадара»** яха дешаш тIатехача. ДIахододар ше долчча бесса дита мегаргда. Иштта бакъахьа дар аьнна хет КПСС Программа кердача редакце проекта тIа **къамий дош, парте балха ленински стиль, халкъа образовани** яха пункташ шерйича, цар чулоацам кIоаргбича.

М. МАЖИТОВ.

ТХА ДЕКХАР

КПСС Программа проекта кердача редакце тIара положенеш аз къоабалъеш тIанйцай. ДегIаена социализм кхы тIа а тоаярай мехка экономически а оборонни а низ чIоагIбаран, коммунистически дог-уйла йола саг кхевара наькъаш хьех цо.

Со кхаь тIема доакъашхо ва. Сона хов тIом яхилга фуд. Цудухьа дег тIара хьаллоац аз дунен тIа машар чIоагIбе гIерташ Коммунистически парте а Советски паччахьалкхено а чакхдоаха гIуланхаш.

Сайх къаьна ахархо а лоархI аз, хIана аьлча, 1901 шера батраккий дезале ваьв со, ворхI бер дар тха даьи наьнеи. ЦIагIара хьал кIеззига аттача даккхар духьа, 13 шу даьлча лоалахарча бежа Iунга дIавелар со, цунна новкъостал де.

Цул тIехьагIа цхьан кулака чуоттавир. Аьхка санна къиза вар из. Сатассале дIаволавелча боад къовлабаллалца Iа болх бича, цо хьалуш дараш гурашкаш дар, цхьа бахьан а хьо гIалат ваьлча е цхьан хIаманна раьза воацаш ше хилча, дегI оачаш етта а еттар, бIеха мел дола къамаьлаш а дора.

Вай кагирхошта коммунистически кхетам луча хана даим хьалхадаха деза паччахьа хана хиннараш. Царна ха деза цу ханара вахар мишта хиннад, цар уйлашка гоамал йоссае еза дIадаханчунца меттел, таханарча эксплуататорски классашца а.

Вай хьамсарча парте кIоарга чулоацам болча Программа проекта кердача редакце тIа къаьгга белгаллаьд шиш мохк боарам боаццаш дукха безаш, из лорабе хIара советски саг, къаьстта а кагирхой кийча хилийтара де дезараш. Уж из уйла йолаш хьалккебеча хьинаре дакъа лаца доагIа оаха, ветеранаша.

С. ЛЕВЧЕНКО.
партеи къахьегамеи ветеран.

КХОМ БАРА НАЬКЪАГIА

«КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декада!» яхача девизагIа шерра яхь йоаржаяь къахьег укх деношка Урус-Мартанерча райпищекомбината коллективо. Белгалдаккха деза цхьайтталагIча пятилетка задани цо 1984 шера кхоачашъяьлга. Уж толамаш даха аьттув баьннаб комбината кулгалхоша наха лерттIа къахьегама хьалаш вIаштIехьдахарахи, хIаране хьалхашка латта бехктонхам ма барра кхетабарахи.

Социалистически яхьа тайп-тайпарча формаех шерра пайда эц укхаза хIара участке. Цудухьа лакха да технико-экономически хьокхамаш а.

Комбинате шерра баьржаб материалех, бийдалах, энергоресурсех бизза пайда эцара тIехьара къовсам. Духхьал ер шу доладелча гIоне массехк эзар сома маьха хIамашта кхом баьб коллективо. Из бахьан долаш кхольча ресурсий чотагIа шин дийнахьа болх бе таро хиннай цун.

Предприяте дIа мел доладаьча дикадарий инициатораш хиларах тарра бовз укхаза разливочни цехера болхло Межидова Табарк, фруктови цехера болхлой Астамирова Зинаи Абуева Зинаи, электрик Агаев Зилавди, кхыбараш. Цар сурташ хьалтеха доахк предприяте Сийлен улга тIа.

СУРТАШ ТIА: 1. З. Астамирова и З. Абуеваи (аьрдехьара аьттехьа). 2. Т. Межидова. 3. З. Агаев.

Х. МУКАЕВА
дехка сурташ.

МИШТА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ?

ЛЕХАЧОА КОРАДОАГIА

Гудермесски медицински инструменташ еча завода коллективо ер шу доладуш дош деннадар кхояьча ресурсай чотагIа шера шин денал кIезигагIа доацаш болх бе.

Таханарча дийнахьа коллективо кхояьй 50 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, йоагIачул совгIа кхояьй кхыйола материалаш а. Шера тIаийцача декхарех планал совгIа 50 эзар сома маьха продукци арахеца езаш яр коллектив. ХIаьта цо хIанзле 68 эзар сома маьха яр арахийцай.

Уж толамаш даха вIаштIехьдаьлар зIамигачун а доккхачун а хьурмат дарах. Заводе шерра пайда эц гойтара агитацех. ХIара цехе, участке наьха бIарг кхетаргболчча хьалтеха доахк кхом бара тIахьехаш дола лозунгаш, плакаташ. Итт ди массаза доал социалистически яхьа итогаш ю.

Котбаьннараштa лу ахчан совгIати цIе вымпели. Къаьстта диха болх барца йовзаш я 1986 шера чотагIа болх беш йола Кобелев, Кириченко, Аверин керте латта комплексни бригадаш.

Къахьегам кердача тайпара вIаштIехьбаккхара, керда техникеи технологии балха юкъейоалаяра терко ю укхаза. Масала, ВЛКСМ Гудермесски горкома бюро члена, городской совета депутата слесара - инструментальщика Дементьева, шлифовальщикаша СССР медицински промышленноста заслуженни болхлочо А. Шаипова, городской совета депутата З. Абубакарова, «Знак Почета» яха орден лелаеча Я. Джасумова, кхы дуккха бараш а материалашта, бийдала, энергоресурсашта кхом беча шоашкара масал гойташ ба.

Дукха мах болаш я шлифовальщикаша пайда эцаш йола технически паста. Инструменташ къоагаеш, шаьръеш я из. Производстве хьалхле лелаеча Шаиповас социалистически декхар тIаийцар шера шин дийнахьа болх бара эша технически паста кхое, аьнна. ХIаьта из эш 8 килограмм. Шиш декхарех Шаипова лоархIайир стахановски болама 50 шу дузача дийнахьа. Цо дIадоладаьр шерра хIанз хьаллаьцад кхыча шлифовальщикаша. Цудухьа кхы а итт болхлочо кхояьй шин дийнахьа болх бара эша паста.

Шаиповас дувц: — ХьалхагIа шлифовальщикаша паста цхьаккха боарам а боацаш дIаухийтар. Цунна учет а лелаяцар. ХIанз из гIулакх хувцаденнад.

Металлически лента хеда а деш, цунах еш я заводе ампульни скарификатораш. ХьалхагIа цхьаккха боарам боацаш хедадора лента. Из бахьан долаш юхеюсар отходаш. Царех пайда эцацар. ХIаьта хIанз цхьап бустамах хедаду из. Цудухьа отходаш хилац.

Заводе дика кхетаду Iилма-технически прогресс сихъяра наьха профессиональни говзал лакхъе езилга. Цудухьа хьайийллай тайп-тайпара курсаш, болх беш я мастерий школа. Укх пятилетка шерашка мехкарча вузашка, техникумашка шоай говзалаш лакхъяьй 74 инженерно - технически болхлочо, юкъерча звеной кулгалхоша.

Завода болхлошта карагIдаьннар шерра дIадовзийтара, опыт дIа-юха эцара гIо ду вай мехка из санна йолча предприятешка, вежарашха долча социалистически мехкашкарча заводашка болхлой ахийтаро. Дукха ха йоацаш Венгерски Халкъа республикерча Дебреценски медицински инструменташ еча заводе хилар цигара болхлой.

Продукци дикагIа хилийтара цун ассортимент шеръяра гIо деш хIама да завода болхлой, инженерно - технически болхлой медицински болхлошца вIашагIбеттабалар.

Завода болхлой говзал лакхъяра гIо ду царна аттестаци яро. Из еча хIара саго язъю реферат. Цу тIа производства гIулакхаш тоадара тIаерзаяь предложенеш белгалйоах. Масала, прессови цеха начальника Эвояна «Къахьегама овсарле бакъяра наькъаш», аьнна ше язъяьча реферата тIа цхьайола медицински инструментий конструкци хувцара предложени елар, хIаьта цох боккха пайда а баьлар.

Гальванически цеха мастера Мацуцина аттестаци еча хана йоалайир инструменташта гальванизаци еча хана дикка химикаташ кхое таро лургйола предложени. Из юкъейоалайича эзар сома химикаташ кхоергья шера.

Завода администраце, партийни, профсоюзни организацеш коллектив оарцагIйоах производства таронех пайда ийбара, опыт йолчарна карагIдаьннар шерра дIадовзийтара, продукце ассортимент шеръяра. Укх пятилетка шерашка 52 тайпара продукци арахеца карагIдаьннад заводчанашта. Плянах белгалдаьчул дикка дукхагIа хул из. Керда лини болх бе йолаялийтачул тIехьагIа ампульни скарификатораш арахецилга шозза алсамдаьннад. Анатомически пинцетий конструкци хувцар бахьан долаш цунга дIадода металл дикка кходе аьттув баьннаб. Духхьал цхьан шера чIоагIа деза лоархIа из металл 10 тонн гаргга кходу хIанз, заводе кхычахьа балха ваха мукъаваьккхав 34 саг.

Тайп-тайпара организационно - технически мероприятеш кхоачашъяр бахьан долаш цхьайтталагIча пятилетка шерашка завода производства боарам лакхбеннаб 23,2 процента, планах боагIаш хиннар 18,2 процент мара боацача.

КарагIдаьннача толамех кхоачам баь Iе дагалц предприяте коллектив. Укх шера план а тIанйца социалистически декхараш а ханал хьалха кхоачашдаь КПСС XXVII съезда яха ма йоагIа накъаяха лерхI цо.

М. ЗАБАРОВ.

Дикача нахах

ХЬЕХАМЧА

Сатем боаца саг ала мегаргда В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводерча насосаштеи компрессораштеи ремонт еча слесарий бригада кулгалхочох Кубяк Анатолий Федоровичах.

Ткъаь кхоъ шу доал ше хержача говзала мутIахьа волаш цо къахьега, царех тIеххьарча итт шера слесарий бригада кулгалхо ва из.

Цу юкъа ше Iоаяь балха говзал дуккхачарна йовзийтай Анатолий Федоровича. Царна юкъе ва къона слесарь Ефремов Сергей, Горин Вячеслав, Лукъяненко Василий, кхыбараш. ДIадахача аьхки № 13, 14 йолча установкай насосаш лоацача хана тоае езаш моттиг нийсъелар заводе. Из гIулакх кхы хьем ца беш шоашта дIатIаийцар лакхе цIераш льхача къонача слесараша. Царна новкъостал деш вар хьехамча. Цудухьа йиллача ханал хьалха чакхбаьккхар цар из лоархIаме болх.

МалагIа кулгалду Iа болхлошта, аьнна шийга даьча хаттара жоп луш, Кубяк Анатолий Федоровича аьлар:

— Болхлочоа де дезар дIахайта а ца Iеш, из дерригнех дIакхетаве хьож со. Нагахьа санна цо из гIулакх доагIача бесса дIакхетадой, цIена къахьега хьожаргва из. Иштта цхьаькха а да, вIалла новкъарле е мегаргьяц творчески уйла еш волча болхлочоа, цо аьннар геттара теркаме чIоагIа хьал а лоацаш, новкъостал де деза цунна, тIаккха дикачоа тIакхе гIерташ хургва из.

Иштгача принципах кулгалдеш къахьегача цу бригада насосни боахаме шоай ханнахьа ремонт ярца цхьаккха авари ца нийсйолийташ оборудованена дика доал ду.

А. ЗАИНДИНОВ.

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш

ЛОСТАМ ХАЬДДАИ ЧУЛОАЦАМ КIОАРГЕИ

Мехка къаьнагIча институтех цаI йолча ГрозНИИ лакха квалифицированни Iилманхойи специалистийн йоккха отряд я. Цар кийчоной аудитори мутIахь ерзае харои йиш хулийт царга лекционни пропаганда шеррача масштабе лелае.

Института партийни комитет хадданза хьеж лекционни пропаганда малагIча хьал тIа я, цун дикалга, цунах боалача пайданга. Цун заседанешка ладувгI «Знание» яхача общества юххьанцарча организаце, лектораша - коммунисташа шоаш баьча балхах лаьца еча отчеташка. Аттестационни комисси я парткоме болх беш. Цо лекторий кийчон боарам белгалбаь ца Iеш, говзал лакхъяра практически новкъостал а ду царна.

Лекционни пропаганда организационни лардаш чIоагIъяра тоъал дика влияни яьй из болх вIаштIехьбаккха аьнна хержа 12 саг идеологически активаца хьакъоаставаро. Уж берригаш а хIапа бац аьнна КПСС членаш ба, цар лакхера образовании лекционни пропаганде практически дакъа лаьца опыти я.

ХIара лекционни аудиторена оттадаь шиш паспорт а лекцеш еша чIоагIъль планаш - графикаш а я. Уж ерригаш а къахьегамхошта хьалхашка лектораша еш йола выступленеш юкъагIа ца йоахаш а тIехьа ца йоахаш а кхоачашъю. Белгалдаккха доагIа, 70 процент совгIа лекцеш — уж я эггара лакхагIа квалификаци йолаш болча, районни республикански звеньяй лекторий выступленеш. Институтера дуккха бокххий специалисташ Iилманей техниканей керда карагIдаьннарашта хьинаре пропаганда еш ба. Царна юкъе — ГрозНИИ директор, химически Iилмай доктор С. Н. Хаджиев, лабораторей заведующиш А. Г. Мартыненко, Л. Г. Агабалян, А. Н. Переверзев, В. А. Дорогочинская, отдела заведующи Л. В. Парамонов, сектора заведующи С.-Э. Д. Эбаев, кхыбараш.

Берригача мехка КПСС Программа кердача редакце проект ерригача парте, дерригача халкъо ювцаш латтачу укх деношка Iилма - тохкама института лекторски активо шерра дIайовзийт цун положенеш, коллектив бокъонца дIакхетаю социалистически общество эргаькхка тоаяра, дикалга диллача из кердача хьал тIа оттаяра декхарех перспективехи.

Парткомо чIоагIгIа уйла тIайохийт лекционни пропаганда керда формаш лахара. Цу гIулакха дика аьттув баларах хьахиннай «Кругозор» яха дискуссионни политически клуб. Цун балха кулгалду Iилман дешашта ГрозНИИ директора заместитель, химически Iилмай кандидат В. Л. Байбурский председатель а волаш йолча совето.

Клуба массазара состав цаI яле а, цига дакъа лоацараш тIехь - тIехьа дукхагIа хул. Заседанешка нах гулбелга вIаштIехьдоахараш хьалххагIе а кийчлу цу балха: пригласительни билеташ дIадохьийт, дувца оттадеш дола дешаш аудиторе теркам тIаозаргболаш, къувса догдоагIаргдолаш хорж, дискуссе доазув белгалду, эшаш йола фактически материал гулъю. Терко ю клуба членаш заседанешка паргIата хилийтара, шоашта хетар хийцца хьаала а из бакъде хьажа а цар йиш хилийтара. «Кругозора» заседанешка дакъа лоацарашка, къамаьл деча хана, цIаккха а хилац хьалххагIе а лаьрххIа кийчъяь конспекташ, цар пайда эцараш лоацца цитаташ, цифровой материал, бакъдараши факташи мара яц. Массазара докладаш еча хана санна хилац укхазара гIулакх: хIара заседани юххьанца председатела къамаьл а дийя хьаелл, дувцаш дола дешаш проблемни маIан долаш хилар хьаоал цо, цкъарчоа ши духьа хеталуча дешашта тIаерзаю гулбеннарий уйла, уж вIаши къовса а байийта, цу хIаман кIоарга духтIабалийтара. ХIаьта дийцарех хьахиннараш вIашкатох.

Иштта, гIулакх хаьдда лостам болаш оттаде карагIдаларо лекцей чулоацам бIаьхегIа баьб, цар наьха безам совбаьккхаб.

А. ГОРШКОВ,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома лектор.

Сунженски районера хоамаш

ЛОАМИЙ ДАЬГIЕНАШКА

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозе боккха тернам тIабохийт хьайбаш альпийски даьгIенашка доажадара. ХIара шера гуйрен тIеххьарча деношка кхаччалца лоамашка леладу шинараши онда дала доладенна Iаьсийи.

— ДаьгIенашка шортта буц я, — йоах шинараш леладеча ферма заведующе Чаниев Султана. — Шинарашка хьожаш ба йоккха опыт йола Iуй Борчашвили Iумар, Курбанов Мукден, Борчашвили СаIид. Укх шера цар доажадаьд пхи бIаь шинар. Цхьа бежан тIера ца доалаш хIанзарга даьннад уж. Юккъера лаьрхIача хIара дийнахьа 758 грамм дозал IотIакхийтад царна. Укх деношка колхоза шуриш фермашта дIаденнад 250 шинар. Кастта детташ долча доахана Iулах дIанкхетаргда уж.

ШИЙТТАЛАГIЧА ПЯТИЛЕТКА ЧОТАГIА

Дика къахьегаш хьайоагIа Сунженски района типографе коллектив. Дерригa заказаш ханнахьа а дика а кхоачашду цо. ХIара бетта арахец 160 эзар экземпляр газети бланки.

Ханал хьалха кхоачашъяьй полиграфисташа 11-ча пятилетка план а. Толамца къахьегаш ба наборщица М. Тумгоева, печатница Е. Анашкина, каьхат хедадеш йола В. Жукова, кхыбараш.

Типографе коллектив шийтталагIча пятилетка чотагIа болх беш я.

БЕРИЙ КХОЛЛАМА ВЫСТАВКА

Нестеровкера берий художественни школа дика йовз Сунженски районе. Укхаза болх беш я берий кхоллама выставка. Зале хьалъоттаяьй лоабатах, гипсах, пластилинах хьаяь зIамига а йоккха а статуэткаш, пенашка хьалъухк чеканкаш, гравюраш. БIарг тIаотташ да тайп-тайпара хьайбай, оанхарий, оалхазарий, фаьлгашка болча турпалхой сурташ. Шоашта хетар, дагалатар хьакхолла эггара сийрдагIдола басараша корадоагIа бераштa. Машар, ирзе вахар, маьлха дуне, тIемацара моастагIал — уж я берий кхоллама керттера темаш.

— Саг тешац ер дерригa а даьр бераш да аьлча, — йоах школа хьехархочо Газиммагомедов Илеза. — Цхьабакъда, из бакъда. Дешархой хозадар деза а довза а Iомабе мара безац, юхедисар цар шоаш хьаду.

Цудухьа берий выставка чIоагIа езаеннай.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» АРГIАН НОМЕР

Кепа а теха араьннай «Агитатора блокнот» яхача КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела журнала аргIанара номер. Цу тIа я «Советски общество кулгалду низ» яха исторически Iилмай доктора П. Юсупова статья.

«Парте планаш — халкъа планаш» яхача рубрика кIал я 1986 — 1990 шерашка а 2000 шерага кхаччалца йолча юкъа а СССР экономически социальнии дегIаахара Керттерча лостамий проекта материалех йола методически разработка.

Журнала номер тIа кепатеха я «Ишта баьккхар толам» яха Старопромысловски УБР партийни комитета секретара А. Шульга статья. «Агитаце практика» яхача рубрика кIал дика кхетаргдолаш дувц агитатораша Р. Сайфутдинова, С. Магомедова кулгалдеча гIишлонхойи баьцадаараш леладечеи бригадай гIулакхехи балхахи. «Бутенко Степана лоIам цхьанна хIамо а бохабаьбац» яхаш я партийни архива Iилман болхлочо В. Дериглазовас язъяь статья.

ВАЙ ЛОАЛАХОЙ БОЛЧА

«ХОЧБАРАХ БОЛА ОАЛАМ»

МоастагІаша го баьча Хочбара байташ еш: «Дикадар хилда дикачарна, водар хилда вочарна, че лазаяьнна керчаш лалба деташ Іаьржа дараш». Лувкхера ба лоамашка уж дешаш кердадоахаш. Гударга диг санна моастагІий юхьмараш тІа деттал уж.

БиълагІа бутт ба «Ленфильма» творчески группа «Хочбарах бола оалам» яха кинофильм даккха доладаь. Цун сценарий язъяьй кинодраматурга С. Кармалита цІи хезача поэта Гамзатов Расула поэма тІара. Мукъам баьккхаб композитора Ш. Чалаева.

Фильма кадраш дукхагІча даькъе Чох яхача юрта яьхай. Укхаза дукха да ший тайпара архитектура йола къаьнара цІеноши памятникаши. Кино доаккхача юкъа цу цІеношка «бахаргба» Нуцалхани казикумухски хани. Цхьайола эпизодаш Хочбар ваьча Хотод яхача юрта яьхай.

Кинематографисташта доккха новкъостал дир юрташка бахача наха. Шерч, говраш, цІагІа лелаю къаьнара хІамаш вІаштІехьъяьхар цар. ГІо дир республикерча музеяща а. цаш ба артисташ А. цаш бе артисташ А. Максудов, В. Тагиров, М. Кемцуров, С. Магомедова, Г. Гаджиалиев, М. Абулхаликов, З. Гамзатова, П. Хизроева, кхыбараш.

«Хочбарах бола оалам» яхача кинофильма режиссер ва А. Абакаров.

«Дагестанская правда».

✦

ИНАРАЛЦА ВІАШАГІКХЕТАР

Укх деношка Черсий-Балкхарой республике хьоашалгІа вена хиннав вай мехкахо инарал - майор Хотов Владимир Хажисуфович. Из лакхара звани цунна еннай укх шера февраль бетта, Черсий-Балкхарой паччахьалкхен университета военни кафедра зале цунца вІашагІкхийтар студенташи преподавателаши.

В. Х. Хотова дийцар ший вахарах, эскаре гІулакх деш болча наха хьалхашка латтача декхарех.

— Со Іалаьмате дог гІоздаьнна ва инарал-майор Хотов вай долча хьоашалгІа вена,— аьлар преподавателa Г. М. Ворокова. — Кхоачаш хийла цун уйлаш, гІоза хилда цун вахар!

«Кабардино - Балкарская правда».

✦

ТЕАТРА ЮБИЛЕЙ

Шовзткъа итт шу дизад Къахьегама ЦІеча Байранха орден лелаеча Къулбаседа ХІирий паччахьалкхен драматически театра.

Театре болх беш хиннаб дуккха а цІи хеза актераш. Царех ба Тхапсаев Бало, Таутиев Соломон, кхыбараш. ХІанз болх беш ба СССР халкъа артист Н. Саламов, РСФСР халкъа артисташ К. Сланов, Е. Туменова, Г. Хугаев.

Доккха дакъа лоац театро республика культурни вахаре. Каст-каста вІашагІбеттал актераш промышленни, - юртбоахама къахьегамхошца, интеллигенце викалашца, студенташца, дешархошца, салташца. Боккха теркам тІабохийт шефски балха, новкъостал ду культура учрежденешта.

Къахьегамхошта интернациональни, тІема - патриотически, атеистически кхетам луча дукха болх бу театро. Цун репертуаре я хІирий а кхыча къамех а болча йоазонхой пьесаш. Цул совгІа, дунен классика а йицъяц укхаза. Къаьстта йоккха моттиг дІалоац театра репертуаре Шекспира кхолламо. Сцена тІа оттаяьй «Отелло», «Король Лир», «Кориолан», «Гамлет», «Макбет». кхыяраш а.

Шовзткъе итт шу йоккха ха яц. ХІанз а къона да театр. ДІахо а шийна хьалхашка латта декхараш кхоачашдеш хьадоагІаргда из.

«Социалистическая Осетия».

МАРЖАНА ДОШ

Ткъо шу хьалха дар из. Бийсана дийлха лоа ІуйрийНа хьахьежача малхо сиха доша а даь дІадаьккхадар. Сийрда а яьнна дІаэттар йоккха Наьсаре. Цун сибат хоздора къегаш дагІача лакхача лоамаша. Кер бизза са даккха дог доагІаш цІена дар гонахьара фо.

Іалама хозаленаша дог а хьесташ фермага хьатІабоагІача жагІа биллача наькъа тІа гІолла хьайоагІар бей Іоловзаш ког а болаш къона кхалсаг. Из яр дояркалла балха я хьашт долаш йола Темирханова Іаьлий Маржан.

Совхоза директореи парткома секретареи безаме тІаийцар из. Приказа кулг язалехьа цар хьааьлар цига болх бе атта хургдоацилга. Ферме де дезаш дараш хала балхаш долга-м цунна шийна а ховра. Бакъда, иштта ийрча сурт гургла мотташ яцар. ЛаьттагІа Іочудахача санна дагІар хьайбаш чудоахка лохига кхийш. Цар чура хьааракхийсача кхох хьахинна лакха гувнаш латтар наІараштa юхе,. деррига ков чамазеи бІехеи хетийташ. Хоттала гІолла дІа-са а ухаш, сайрийна лаьрхІа шошоай хьайбашта доакъар дуллаш боахкар доярькаш. Цхьаккха тайпа механизм яцар болх беш. Кулг-кара де дезаш дар деррига балхаш. Доярькашта паргІата салоІаргдола цІенош а дацар. Денал долча кхалсагага мара дуларгдолаш гІулакхаш дацар цига деш хиннараш.

«Са низ дІакхоачаргбий-хьогІ акхар санна болх бе?!» Цу хаттаро уйла яйт Маржанага. ТІаккха ІобІара хьож из ший ховхача кулгашта, хайра низ боацача дегІа. «Тамаш я доахаи детта а акхар санна кхы тІа эша Іуналде а са низ дІакхоаче», оал цо ше-шийга.

Цхьа юкъ йоакхх Темирхановас ше фу дича бакъахьа да а ца ховш. ферма контора хьалхашка дІаэтта латташ. Бе доалла приказ ферма заведующега цкъа ше дІаделча халонех кхера а енна юхатІехьашка яла эхь хетаргдолаш яр Маржан, Из ишта дале а, цІаьхха цигара безаме доаца балха хьалаш бІарга а дайна, из дІадала лоархІайинзар.

«Декхарех лоархІа ца лойя доккха эхь хургдеций сона? Хургда. ХІана хулийт аз из. Сона гІойле я «Электроинструмент» яхача заводе балха яхача». Из соцам бу цун уйлаша. Цул тІехьагІа Іочубаха корта а болаш юхайолалу Темирханова. Саббаре гІа а боаккхаш коара арайоал. ТІаккха а мукъаялийтац из дег чу ессача уйлаша. Цхьа во хІама карагІ а даьна, дехкеваьннача сага геттара тара лесташ яр цу минуте цун сибат дола юхь.

Орджоникидзера Назране Іочубоаг Іача асфальт биллача наькъа хьатІакхача йоаллаш цІаьхха дег чу дос совхоза директореи парткома секретареи укхаза хьаялехьа хьалхагІа шийца хинна къамаьл. Цхьаккха хІама къайла а ца хьош долчча беса цар хьадийцадар фермера балха хьалаш. ХІаьта къаьстта белгалдаьккхадар дукха ха ялалехьа болх беш механизмаш а йолаш хьайбашта керда корпусаш хьалъе лерхІаш йолга. ТІаккха дукха халонаш ла езаш хургболаш бацар доярькаш а.

«Из деррига цар сога хьааьнна а хилча, мишта гІоргья со уж болча? Цар аргда ма денал доацаши атта йохаргйолаши, саг хиннай хьо?» Харт аьнна тохалу Маржана дог. Цхьа ког кхы дІа ца боаккхаш цигга юхаерз из ферма йолчахьа. Иштта «Назрановский» совхоза Наьсар-Кертерча ферма доярка а хинна болх бе йолалу Маржан.

ОЧЕРК

Къона доярка Іомаелга шийна тІалаьцар Костоева Хьавас. ВорхІ шу совгІа ха яр цу хьинар долча кхалсага цига болх бу.

— Керттердар да саг къахьегара тІера хилар, — оалар цо Маржанага каст-каста. — Хьо ишта хургья аьнна хеташ я со. ТІаккха болх а дика дІагІоргба.

Цхьан дийнахьа Маржана хьахезар шийх лаьца доярькаша къамаьл деш. Царех цхьанне аьлар:

— Болх бергболаш ца хилча сенна Іомаю ер, ха а йоаеш? Хьавай ногаметта се хилча аз сайна из хало-м ергъяцар цунга ер де, вож де а яхаш. Хьалха дІанхараш санна массехк ди даьлча вайга Іодика а ца ювцаш яьнна дІагІоргья из а.

Цар дувцар хьэхезар Хьавайна а. «Бакъхургдий-хьогІ акхар яхар?» шийга хаттар ду цкъарчоа шекъяьннача Костоевас. Цул хьалхагІа из санна ше Іомаяь доярка балхара дІа а яьнна кхычахьа яхача Хьавай дега боккха ца тоам хилар.

Доярькаша дувцача хабараша вас йир Маржана. Шийна хІама хьа ца хезача санна кеп а оттаяь, пІелгий низ дІа ма кхоачча етт бетта йолаелар из. Юхакъийлача дего хьоцар тІатехадар цІийеннача хозача юхьа. «Э! Ер-м даьра хиннай доккха дог долаш саг!», оал шешийца цунна раьза хиннача Хьавас.

— Цар дувцача хабарашка ла ма дувгІалахь. Со теш хьогІ дика доярка хургхилараx! — оал цо тІаккха, тоІІаяь из шийна хьамархІа а елла.

Цу дІайхача дешаша хьаделл дог, низ тІакхийттача санна хетадолийт. «Со саг яц хьона аз хьа тешам боабойя», ше-шийца чІоагІо ю Маржана.

ХІамах дика кхеташ саг хиннаяр Темирханова. Цкъа хьалхадаьккхар шоалагІа кхы ала ца дезаш кхета а дийя дІайодар. Цудухьа дукха ха а эшанзар хьаькъал долча кхалсага доахан детгараи дІахо де деза Іунал даран доярькайна ха дезараш Іомадара а нийслуча халонашта духьалъотта ший дегІ кийчдара а.

Балха ена цхьа бутт а балалехьа ткъо етт хьаэц цо. Дезалу хьайбаш. Хьинар ца кхоадеш ший дега ма хетта Іунал ду. Цу шера ферма доярькашта юкъе яьржача «социалистически яхьа итогаша хьахьекхар хьалхара моттиг Маржана яьккхалга. ШоллагІча шера цун хьокхам кхы а дикагІа хул. Иштта, ха дІа ме йода лакхлуш хьайоагІа Маржана говзал. Цунга хьежжа тІа-тІа дукхагІа хул хІара Іаттагара яьккха шура а.

Хьайбаш леладерий гІулакхаш эргадувла даьлар совхоза кулгалхоша, партийнии профсоюзнии организацеша, шоай коллектив оарцагІ а яьккха. Наьсар-Кертерча а кхыча юрташкарча а фермашка хьайбашта лаьрхІа керда корпусаши болхлошта салаІара, бытовой гІулакхаш дара цІеноши хьалдича, шортта мошеи гІоже доакар кийчдара механизаторий низаш тІадерзадича.

ТІаккха шийна кхы тІа фу карагІдоал хьож хьалха дІадахача барайтта шера ший планаши тІайица социалистически декхараши толаме кхоачашдеш хьаенача Темирханова Маржан а. Нагахь санна цхьайтталагІча пятилетка кхоалагІча шера хІара ше хьожача Іаттагара 2993 килограмм шура яьккхаяле, диъалагІча шера 3905 килограммага дІакхоач из.

Цох а кхоачам хилац Маржана. КПСС XXVII съезда дикача совгІаташца накъаяхара дии бийсеи ца къовсаши хулаш йола хало дага ца йоагІаши къахьег Темирхановас пятилетка тІеххьарча шера. ХІаьта боккха толам а боакх. Ийс бетта хІара ше хьожача Іаттагара 3933 килограмм шура яьккхай цо, шера планагІа яккха йоагІар 2500 килограмм йолаш.

— Сона хетаргахьа укх шера 4,6 — 4,7 эзар килограммага дІакхоачаргья Маржан. ХІаьта бІарчча ферма хьанийцача укх шера 157—160 тонн шура планал совгІа йоакхх тха сий долча доярькаша, — йоах доккхал а деш ферма заведующе Нохч-ГІалгІай АССР юртбоахама заслуженни болхло яха сийлен цІи лелаеш волча Лолахоев Іасолта.

Даьхено боккха мах баьб Темирханова Маржана хьаьналча балхах. Цунна еннай Къахьегама Сийлен III степена орден. Наьсар-Керте бахача наха а доккха сий даьд хьалхалаттача болхлочуи, шоай юрта Совета депутаталла а хержа.

Ше санна къахьегара тІера дола бераш хьалкхедаьд Маржана. Руслан Советски Эскаре гІулакхдеш ва. ХІаьта Зарета нанна санна безабеннаб хьайбашцара болх. Толамаш доахаш къахьег къонача доярка. Укх шера ийс бетта ший групперча хІара Іаттагара 2500 килограмм шура яьккхай Заретас, ханал хьалха ший шера план кхоачаш а еш. Балха опыт Іоаеш йоагІача йоІо хІанзле хьахьекхад ше хьинар долаш болхло хилар.

Маржан ферме болх беенача хана мо хала дац тахан цун йоІа толамаш даха. Цу хана лохийга кхийши кхоша бІехдаь кови долаш хиннача вІалла а тара яц ферма.

СалаІара а бытовой гІулакхаш дара а хьалдаьча гІирсаша, хоздаьча ковно, халача балхашта механизаци а еш хьайбашта лаьрхІа яьча корпусаша наьха къахьегамцара безам совбаьккхаб. Цу хьале ферма кхоачаеш доккха дакъа лаьцад Маржана а.

ШийтталагІча пятилетка хьалхарча шера хІара ше хьожача Іаттагара 5 эзар килограмм шура яккха лерхІаш я Темирханова Маржан. Шеко йоацаш аьттув баргба вахаро дог хьесташ къахьегаш йолча доярькай цу лакхаленага кхача а.

С. АУШЕВ.

Доазол дехьара

МАШАРЕИ ПРОГРЕССЕИ ПРОГРАММА

Планета шерра комментареш ю КПСС Программа кердача редакце проекта. Информационни агентстваша, телевидене, радио, газеташа деча хоамашка хьежача, дерригача мехкашка Іалаьмате чІоагІа теркам тІаоз цу документо. Чехословацки «Руде право» белгал ма даххара, Советски Союза доазонел гаьнна арахьа а боккха ба цун лоархІам.

Кховзткъе бархІ шу хьалха, 1917 шера 7 ноябре, баьккхар вай кхоаненгахьа хьалхара гІа. Хала дар вайна из никъ бе, хІана аьлча герз бе а доаллаш байтар вайга из, хІана аьлча дукха хІама ца эшшаш 20 шу дІадахар вай тІемашкеи тІемаша бохабаь мохк юхаметтаувттабаргеи. хІана аьлча цхьанца хІаманца меттаоттаьургйоаца а бекхам бергбоаца а эшал хилар вайна. Вайна хала дар, хІана аьлча дукха хІама ца эшшаш ткъаь итт шера цхьаь ихар вай гоннахьа вайца моастагІал дола низаш а долаш. Вайна хІанз а дац атта, хІана аьлча вай хьалха да цу кхоаненга бодача новкъа. ХІаьта вай булл из духхьала воашта билла ца Іеш, хІанззе а цу новкъа болхача е лерарагІа тІехьабоагІаргболча бергнешта а. Цар де дезаргдац вай даь гІалаташ, цар никъ нийсагІа а аттагІа а хургба. ХІаьта вай нах ца бахача гІолла даха деза, хІана аьлча цу тайпара йола опыт я а яц адамий хинна а яц. Тахан воаш хьабепача наькъага, турпала а хозача а шерашка-верстанка юхахьежача, вай куро ала йиш я: «Бакъда, дукха никъ баьб, дуккха да даьраш, сийлахь-боккха ба вай къахьегам-» Амма кІезига бац вай дІахо бе безар а, вай никъ баь чакхбаьннабац, салаІа Іоховша хьалха да вай. Вай мел даь хІама даьд вай, хІана аьлча вайна хьалха Ленина гене хьаяь парти хиннадаь. Хьалхарчарна хьалха яхар санна дола эггара халагІеи бехктонхамегІеи дар шийна дІатІанйица парти. ХІаьта вай бергба из никъ чакхбаллалца, хІана аьлча парти я вайна хьалха. Коммунизма парти, кхоанен парти.

Цудухьа да дерригача адамий кхоаненга бодача наькъа кхы цхьаькха этапа маршрут белгалъяь долча Советски Союза Коммунистически парте кердача документа мугІараш дунено селла чІоагІа теркам тІабахийта дешаш хилар.

Геттара раьза а болаш, вай толамаша гІадбига а болаш, деш из доттагІаша.

«Советски общества вахар массе оагІора дикалга диллача хийца кхыча кепера дара тІаерзаяь йолча КПСС стратегически курсо, — язду болгарски «Работническо дело». — йиш хулийтаргья СССР ший дегІаахара кердача доазонашка яла».

«КПСС чІоагІа а лерагІа а лораю тайп-тайпара общественни строй йола паччахьалкхенаш машаре цхьана яхара ленински принцип, — белгалдоах «Нойес Дойчланд» яхача газето (ГДР). — Машар лорабари чІоагІбари, хІанзарча а тІехьа тІадоагІача а поахалий вахар бахьан агрессеи империализман низашта дирст бага йоллар — долаш дац цул сий долашагІа а бехктокхамегІа а декхар. Цунах латт социализма, вай планета тІарча дерригача прогрессивнии машар безачеи низий исторически декхар. ТІом боацаш, герз доацаш дола дуне — социализма идеал».

«Іоаяьча опыто, дунен арене Советски Союза вахаре хиннача хувцамий Іилман ларда тІа уйла яро таро худийт советски общество дегІаахара перспективаш, бухсоццаш де лаьрхІачунга — коммунизмага бода никъи цунга кхачара средстваши нийсагІа а хоадам боллаш а къоастае, — аьнна лерхІ «Унзере цайт» яхача малхбузенгермански коммунистий газето.

ЧІоагІа дикага догдоахаш деш из документ дегІаухача мехкий халкъаша.

«Адамий кхоаненах бола бехктокхам кхетабеш хилар, империализма агрессивни политикана хоадам боллаш духьаллаттар, халкъашта ІотІаоллабенна ядерни тІема кхерам дІабаккха безаш хилар чулоацаш я КПСС Программа», — яхаш кертагІдоах сирийски «Ас-Суара».

«КПСС Программа кердача редакце проекто, — язду «Таймс оф Индиа», — къаьгга гойташ тешал ду, Советски Союза Коммунистически парте леррагІа чакхйоахаш хилар мукъадаьннача мехкашцара СССР доттагІала бувзамаш чІоагІдара, империализма низий атакаш юхаеттара, шоай паргІато, мукъале, къаман сий лорадеш дола халкъаш хьаллацара никъ леррагІа чакхбоаккхаш хилара».

Къовсам боацаш да, капитализм исторе шийна хоадаяь ха яьккха йоалаш латташ хилар. Советски Союзе эргаяьккха тоаеш йола дегІаенача социализма общество дунен тІарча дерригача тоІадаь доахкача къамий догдоахилга я, — аьлар Къулба-Малхбузен Африка Халкъа организаце (СВАПО) Генеральни секретара Андимба Тойво я Тойво. Проекта тІа белгалъяьча, КПСС къамаш мукъадахара къовсамцарча интернациональни солидарносто антиимпериалистически къовсама чІоагІду цар низаш».

ЧІоагІа теркам тІабахийта а къайлагІа чІоагІа хьогаш а Іомаю проект вай ца дезараша. Антикоммунизман антисоветизман кІийлен тІа хьаяьча цар идеологена йовзаш яц е йовза йиш а яц цу тайпара михьаръяьнна Іилман теоретически уйлаш. Цар чура а арахьара а политика монополейи транснациональни корпорацейи хьаштех тийша я, цудухьа цунна могаргдац иштта нийса, къаьга, дуккхача ханна йола перспективаш оттае.

«КПСС Программа кердача редакце проекто эггара чІоагІагІа деррига чулоацаш хьахьокх бІаьшере чакхъяллалца йолча хана Советски Союз социально-экономически дегІаахара планаш. — яхаш мукІарло ду «Вашингтон пост» газето.

«Программа юкъмоттиге латт машари социальни прогресси бахьанера къовсам», — ала дезаш хилар Франце Пресс агентство.

«КПСС кердача документо тІахьех машаре цхьана дахара, дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбара», — белгалдоах лондонски «Файнэншл таймса».

«ТІеххьарча ткъаь пхиъ шера арадаьннача эггара лоархІамегІарча идеологически документех цаІ» — язду «Лос-Анджелес таймс» яхача чІоагІа лоархІаш долча калифорнийски газето.

«Проекто хьахьокх, КПСС дІахо а машара политика чакхйоахаргйолаш а машаре цхьана дахара принципа тІара яргйоацаш а хилар, — язду «Монд» яхача парижски газето, — КПСС Советски Союзаи ВІашагІкхийттача Штаташтеи юкъера гІулакхаш хила ма деззареи чІоагІеи хилийтара тІехьа я.

«СССР социально-экономически дегІаахара программа реализмаца белгалйоалаш я», — яхаш кертагІдоах японски «Иомиуре»...

КПСС Программа кердача редакце проект ешаш да дуне. Дунено къувс, комментареш ю, ювц.

Михаил БЕЛЯТ. (АПН).

БІарччача бетта цІе байракхаши граждански бокъонаш бахьан долаш къовсам лоаттабара тІахьехаш дола транспаранташи тийркад ерригача Японе «буракуминашта» — юкъерча бІаьшеренашкарча «неприкасаеми» барий тІехьений геттош тІа. Цар хоам баьб японски «благоденстве» обществерча цу изгоий дисириминацена духьала дерригача халкъо протеста марш йолаеш хиларах. Цун доакъашхоша (сурта тІа) кхаь колоннаца мехка гІолла чакх а баьнна кхо миллион болча «буракуминий», а кхычар санна бокъонаш хилийтара хьакъехьа лаьрххІа закон тІаэцилга дІадехаш хьакхайкадер хьаллоацаш Токио йоккха митинг ярца чакхъялийтай мероприятеш. Цар бокъонаш хьаллаьцай ерригача йоккхагІйолча профцентраша, социалистически парте, моттигерча самоуправлене эзар совгІча органаша. Манифестанташа правительствагара хьадийхад японски обществерча цхьаккха дакъа доацаш болча цу наьха викалашта предприятешкеи дешара заведенешкеи кхы тІа а моттигаш нийсъелга.

В. ВОРОНОВА сурт. (ТАСС).

Калейдоскоп

ЭНЕРГЕ ХЬАСТ — ГАЗ... ГОРОДА КХАЛАЖ ТІАРА

Виборг яхача датски города юххе хьалъяьй дувхех... газ йоаккхаш йола мехка эггара хьалхара установка. Датски Іилманхоша даьча тохкамаша хьахьекхад, юхеюсача хІамай хІара кубометра шера шиннегара дензвορхІ кубометрга кхоачаш метан оала газ яла таро хилар (цо луча энергега диллача цу газа цхьа кубометр Іалама газа 0,5 кубометра нийсса я. — Авт).

Из метод укх тайпара я: нувхашта юккъегІолла чакхдоакхаш бурув а техе скважина йоакх, цунна чугІолла компрессорий е насосий новкъостаца хьалъара а яьккхе цистернашта чуйохийт газ.

«Кроне ог кок» яхача фирма инженера Н. К. Виллумсена кастта болх бе йолалургйолча хьалхарча установка проекта кулгалхочо, АПН корреспондентага хоам мабарра, ишта яьккхача газах пайда ийбергба города йовхала сето. Перспективе фирма лерхІаш да йоккхийча кхалажашта уллув юхегІолла яда предприятеш электроэнергеца Іалацъе могаргдола йовхала электростанци хьалъе. Йовхал эшаргья, Н. К. Виллумсона хетачох къоастадаь аьлча, теплични оранжерейнни боахамашта.

ХІанз проектировани еш я цу тайпара йола шоллагІа установка — Роскиле яхача города юххе. Цунна тІеххьа хьалъергья кхы а массехк.

«Кроне ог кок» фирма бакъахьа хургда аьнна хеташ я, нувхий тІоа пхи метрал сомагІа болаш йоккхий кхалажаш йолча ерригача моттигашка биологически газ йоаккха установкаш хьайча.

●

ТЕРМОРЕГУЛЯТОР — БАТА БУХЬИГ

Хьакхарчий кхийцка йовхал дикка кхое йиш я нагахьа санна температурана тІахьожам лоаттабар... хьахарчашта пюашта тІадулле. Иллинойски университетерча (США) Іилманхоша экспериментальни наькъаца чІоагІдаьд, кагий хьакхарч чуйоахача помещенешка, хьакхарчий фермашка из деш долча тайпара. Цельсе 27 градус лоаттаелга хиланза даргдоацаш хІама хиллане а ца хилар. Цхьан свинарника чура хьакхарч Іомаяьй Іилманхоша хьайба бата бухьиг дІахьонхабелча йовхал хьахецаш йолча йовхал луча установках пайда ийбе. Гучадаьлар хьакхарчашта къердашъяр дукха шийлагІа йола климат хилар. 27 градус йола температура эш царна алхха нагнагахьа, Бийсана, масала, хьакхарчашта эша «йовхала комфорт» ерригa 16 градус я.

(АПН).

Патриоташ кхебеш

ИЗ ВАЙ КХОАНЕ Я

Советски Эскаре гІулакх де баха ха йола а из ха тІаотташ бола а кагий нах бизза патриотически кхетам луш кхебар Іалаьмате бехктокхаме декхар лерхІ Наьсарен района школаша. Укхаза къаьстта йоакхо ю царна тІема юххьанцара кийчо ялара. Из гІулакх тоадара керда формаш а методаш а юкъекхувл. Дешархой болча хьоашалгІа ух граждански а Сийлахь-боккхача Даймехка а тІемий ветеранаш, производстве хьалхалаттараш, новатораш. Цу балха хетаяь района школьникаша советски халкъа тІема а къахьегама а сийлен моттигашка гІолла походаш ю, «Орленок» «Зарница» яха тІема-спортивни ловзараш чакхдоах, тІема гІулакх а техника а Іомаеш йола кружокаш, музеяш, залаш, уголокаш вІашагІъехк, ветеранашта а тІем тІа байнача наьха дезалашта а шефски новкъостал ду.

Из болх боагІача бесса лелабара дикка лостам а тел, тІахьожам а лоаттабу халкъа образоване районни отдело. Цу гІулакха оттаяь перспективни план я. Районо заведующе Ужахов Іамархана кулгалдеш районе вІашагІъелла я «Са Даьхе — СССР» яхача экспедице штаб, Наьсарен районе болх беш йолча халкъа образоване совете а директорий совещанешка а укх тІеххьарча шин шера кІоарга доашхаш дийцад дешархой юххьанцара тІема кийчон а тІема-патриотически кхетам луш уж кхебара а дешаш. Цу даькъе тІеххьарча хана укхазарча школашка чакхъяьхай: «Са Даьхе — СССР», «ТІем тІаьлорайир Даьхе» яха экспедицеш. Иштта № 3 йолча город Назранерча юкъерча школе хилар Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизара хетаяь, «Сай хьамсара мохк Іомабу аз» яхача темах йола конференци. Дошлакъий-Юртарча № 2 йолча юкъерча школе чакхъяьккхай «Сийлахь-боккхача Даймехка тІема летопись» яха семинар. Берашта боккха пайда боалаш а сакъердам беш а хилар школьний музея активистий слет. Районни пионерий ЦІагІа хилар интернациональни кхетам луш школьникаш кхебара республикански семинар, иштта хІара шера цига хул идейно-политически а тІема-патриотически а кхетам луш къона тІехье кхеяра йола педагогически чтенеш. Районa школашка дукхагІа чакхйоах хІанз «денала урокаш», «дагалоацама вахташ». Безам тІаозаш хул «Поиск», «Берашн музейн», «Солидарность» яха операцеш, кхы йола мероприятеш.

Уж кийчъеча хана тІем тІа хиннарех, производстве хьалхалаттарех а новаторех а йола материалаш гулъю.

Наьсаре болх беш я бараитта КИД, кхоъ музей, тІема а къахьегама а сийлен ийс зал, кхоъ ленински зал. Царех дикагІчарех я город Назранера № 3 йолча юкъерча школера тІема сийлен. Дошлакъий-Юртарча № 2 йолча юкъерча школера тІема а къахьегама а сийлен музеяш, ТІой-Юртарча № 2 йолча юкъерчен Пхьилекъонгий-Юртарча № 1, 2 йолча юкъерчеи школашкара тІема сийлен залаш, Экажкъонгий-Юртарча № 2 йолчеи, ТІой-Юртарча № 1 йолчеи юкъерча школашкара, № 13 йолча школа - интерната ленински залаш.

Музеяшка а залашка а чакхйоах тайп-тайпара утренникаш, пионерски сбораш, комсомольски собранеш. Цар темаш я: «Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац», «Тешамеча кулгий кара я даьй эстафета». «Советски халкъа йоккхагІча ноахалений турпала гІулакхаш — къонабараштa дола масал». «Вахаре массаза а моттиг я деналерча гІулакхашта» яха а кхыйолча темаех йола а турпалашта хетаяь «айренаш, диспуташ, тІема а къахьегама а ветеранашца. Советски Эскаре гІулакх даь цІабийрзача бІухошца, цига гІулакх де болхача кагийча нахаца дола безаме вІашагІкхетараш хиннад районерча дукхача школашка.

ТІема - патриотически кхетам луш кхувшйоагІа тІехье кхееча дикка дакъа кхоач, шоаш бахаш бола мохк Іомабара а бовзара а дешархоша еш йолча экскурсешкеи походашкеи. Цига цар Іомаю советски халкъа эггара дикагІа йола доттагІала, коллективизма, патриотизма, интернационализма оамалаш.

Соахка а укх шера а Наьсарен районерча школьникаша чакхъяьккхай 320 экскурси, 50 совгІа поход. Походаш еш уж хиннаб СурхотІа, Долакха-Юрта, ТІой-Юрта, Экажкъонгий-Юрта, Мужечо, Жайрахьа, Орджоникидзе, Грозне, кхычахьа.

Юххьанцарча тІема гІулакх Іомадеш а тІема-патриотически кхетам луш а дешархой кхебеча наьсархой балха деррига а дика да, цига кхоачамбоацараш дац аьлча, нийса хургдацар. Юххьанцара тІема гІулакх берашта Іомадеш болча кулгалхой, юкъара образовани а педагогически кийчо а лоха я. 20 военрукаx 12 сага юкъера образовани мара яц, цхьайттане мара эпсарий звани яц. БоагІача бесса массанахьа а дика дІаоттабара а бовзара а дешархоша еш йолча... бaьбац оборонно-массови болх а, тоаде дезаш да Советски Эскаре болхаш бола кагий нах дикагІа кийчбара гІулакх а. Военкоматаца цхьана лакхерча классашкарча дешархошта довзийта деза салтий а эпсарий а вахар, цар быта хьалаш, Уставо а тІема дисциплина а дІадехар. Тоабе безаш ба допризывникашта тІема-технически гІулакхаш довзийтара а тІема юххьанцара кийчо дикагІа яра а школаша бу болх.

Тайп-тайпарча военни училищашка баха безам бола кагий нах дукхагІа лаха а, уж цига деша хьежабе а беза.

КІезига чакхйоах района школашка тІема-прикладной спорта йола яхьаш. Кхы а дукхагІа хила еза революционни, тІема, къахьегама сийлен моттигашка еш йола походаш. «Орленок» «Зарница» яхача тІема-спортивни ловзарашка дакъа лоацаш бола дешархой а шерра юкъебоалабе беза цу балха.

Б. АБАДИЕВ.

СЕДАДО

Дезалера дӀадолалу

Хьалхарча даькъе дезалах тийша да тӀакхувш дола ноахал нийса кхетам болаш, боккхагӀчарна когаметта дӀаоттаргболаш хьалкхер.

Вайна лов бераша вай дикагӀйола оамалаш караерзаяр. Из иштта хила доагӀаш а да. Беро чӀоагӀа тӀалоац шийна гушдар — дикадар а водар а.

Масала, Заводской районе яхаш йола Брезина Александра № 6 йолча школе техничка яр, цахаддаш малараш мелаш, аморальни хьисапе яхаш, ший кӀаьнкага дӀахьожаш яцар.

Педагогически коллективана кӀордадир из деррига Наьна бокъонех яьккхар Брезина. Алеша дӀавелар берий учреждене. ХӀаьта Брезина ЛТП дарба дайта дӀайигар.

Дезале телха гӀулакхаш леладеча моттиге тӀехьенна нийса кхетам болалац. Старопромысловски района № 33 йолча юкъерча школа дешархой Мусаев Майрбек, Д. Альмурзаев, Мазиев ИбраьхӀам Ӏалаьмате во дешаш, деша хьа ца ухаш, хӀамаш лечкъаеш ба. Уж берригаш а РОВД инспекце учете а латт. Дайноаной, уж шоай боацаш мо мара, сагота а бац царна.

Бераша дезал чӀоагӀбу, бакъда, даьй-ноаной, боккхагӀбараш шоай декхар кхетадеш ца хуле, цар шоаш хӀаланбу шоай дезал. ТӀакхувча ноахала йоакхо елга массане а юкъара гӀулакх да.

А. ПЬЯНИКОВ,
юрист.

ГАГИЕВ Гирихан

Дика доттагӀа

Дика доттагӀ
Ва са чӀоагӀа —
Цунах стихаш
Язъе йоагӀа.

Цул майрагӀ
Кхы цхьакха вац,
КӀаьдвалар фуд
Цунна хац.

Дилла тийша
Хул со цунах...
МассанахьаӀ
Лоам чу, хьунагӀ,
Никъ хьалох цо
НийсагӀ бар.
Совдар дувцац,
Йиц цо гӀар.

Арахь цхьаь
Витац со цӀаккха...
Карт хулле,
Ши метр лакха,
Цунах
ТӀехкхоссалу из...
О, ма боккха
Ба цун низ!

Хьалкхаваьле,
ЦӀавуг цо,
Наькъах
Тувлевой дарцо.

Ӏадаш детташ
Бола кӀаьнкаш
ТӀакховдийтац
Сона цо.

Са доттагӀчох
Бераш меттел.
Бирса берзалой —
Уж а кхер.

Кхы а йоал
Цхьа говзал цунах!
Цо хьалох моллагӀа лер.

ДикагӀ новкъост
Вовзац сона
Е юрта,
Е гӀалий тӀа...
Из — са даь дас
Хьал а кхедаь,
Леладеш доа,
ЖӀали да!

Даь дас оал

БӀаргаш хьаделл аз
Малхаца цхьана,
Зизашца цхьана,
Со сомавоал.
Ца гӀотташ гоалойя-м,
Со нагахь санна,
Са даь дас Ювназа
ТӀавайя, оал:

—Халахь, кӀаьнк, набаро
Лоацду вай вахар.
ДӀаяккха, цӀацкъамех
Йоалла хьай наб.
Сецца хьалгӀоттача,
Жа-Ӏуна жийво
Цхьа Ӏаьхар ца беш.
Ши Ӏаьхар баьб.

БОРЗИ ЦОГАЛИ

ВАЙНАЬХА ФАЬЛГ

— Хьоца доттагӀал тасса ловра сона, цогилг! — аьннад цхьан дийнахьа цогилг даа аьнна дагадехача мецача берзо.

— Со-м вӀалла а духьала дац цу гӀулакха, бози. Хьоца доттагӀал тассар-м моллагӀчо а доаккхал де доагӀаш хӀама ма дий, — аьннад, дикана-м дий-хьогӀ хӀанз укхан дагадехар аьнна, уйла цӀаьхха ший дег чу ессаьле а, берза гуччахьа духьале е ца лоархӀадаьча цогилга.

— ХӀанз вайх шинне церташ ирагӀа хьаний, майрагӀа малав хьажа деза вай, цогилг. МалагӀа ва вайх шиннех хьалхагӀа катохаргъяр? — аьннад, из доттагӀал тесса башха кхы дукха ха а ялале, ший тийша болх кхоачашбе лаьрхӀача берзо.

— Ӏа тохаргъя-кх, бози, соца къовсам ца баьнкхача хье кхы Ӏелургйоацаш яле, — аьннад маькарча цогилга. — ХӀаьта а цхьа дехар дар са хьога де. Ер вай тӀалатта шув бӀаргагой хьона?

— Гу. — аьннад мецача берзо.

— Баге а йийлла, бӀаргаш а къайла, вӀалла дӀа-хьа а ца хьовш, хьо укх шувна кӀал дӀаотте, со дӀакхалла мара кхы хало е а езаргйоацаш укх шувна тӀара шерцшва со нийсса хьа бага чу эккхаргда. Цигга чакхдалаций из? — аьннад маькарча цогилга.

— Эъ, цогилг, ма дика дагадехар хьона из. Из-м кхы а дикагӀа ма дий! — аьнна, цу гӀулакха чӀоагӀа раьза хинна, баге а йийлла, бӀаргаш а дӀакъайла, дӀа-хьа а ца хьовш дӀаэттай, ше цӀаьрмата хилар миссел Ӏовдала а йола борз. ХӀаьта ше латтача цу лакхача шувна тӀара боккхз кхера ӀотӀахийца ше даа лаьрхӀа Ӏалаьмате цӀаьрмата, тийшаболх боаллаш йола борз йийнай маькарча цогилга.

ДӀаязбаьр
МАЛЬСАГОВ Або.

БЕРИЙ ЛОР

— Берий лор Мальсагова Малсага ШариӀат дика лор я, — йоах № 3 йолча берий поликлиника керттерча лора Исмаилова Нелли Сергеевнас. — Ший участке езаш а коллективе лоархӀаш а я из. Цо цига болх бу ер вурийтталагӀа шу да...

Вайна ховш ма дий, бераш Ӏалаьмате чӀоагӀа лорех кхерилга. Бакъда, кхерац уж ШариӀата кӀайча халатах-м. Из да лора берашна дуъца ховш хилар, цар оамалаш цунна дика йовзилга а царех из кхеталга а.

Хоза оамал йолаш а Ӏалаьмате сабаре а саг я лора гӀонча — медсестра Новикова Наталья Васильевна. Ер бархӀлагӀа шу да цу шинне цхьана болх бу. ШариӀата массаза а ший «аьтта оагӀув» лерхӀ Наталья Васильевнах.

Мальсагова а Новикова а хьожаш дола бераш дахар йоккха участок я. 800 гаргга бер да цар бӀаргланкха безар.

М. ТУТАЕВА.

СУРТА ТӀА: цамогаш долаш доаладаьча аргӀанарча берага хьожаш я лор Мальсагова ШариӀат.

Р. АУШЕВА сурт.

ГӀАЛГӀАЙ КИЦАШ

Аьннар дӀахозаргдоаца воӀ-воша а ма кхувла вай, яхача яхаргйоаца йоӀ-йиша а ма кхуйла!

ЦӀа догӀалехьа, лоалахо лаха, новкъа валалехьа, новкъост лаха.

Хозал — сарралца, дикал валлалца.

Воша воаца воша — ткъам боаца лаьча.

Дукха диача модз а къахьлу.

ЗӀамига волча хана Ӏомадаьр, воккха хилча а дезаш хул.

Хургдолаш дола хьазилг, бӀенара доагӀаше а цӀовз.

Хьалхашкахьа ца хьожаш ког а ма баккха, тӀехьашкахьа ца хьожаш дош а ма ала.

Бийсанна Ӏо ца дувшаш, дахча доагадераш, Ӏуйрийна хьал ца гӀовтташ, болх боабераш.

ХьогӀ-м даьра тешар со, хьо тешачох тешац-кх.

Шийга ца кхоачача Ӏийха жӀали, берзо диаьд, йоах.

Хьаша ца воагӀача цӀагӀа, беркат дагӀац, йоах.

Цхьан бе ши харбаз тараеннаяц.

Аьхки хьоа кхийхкачун, Ӏай яй кхийхнаб, йоах.

Ший бер дийлхача, нана корзагӀа яьннай, йоах.

КӀомалуча массаза а мӀара хьийкхай.

Новкъост воаца саг, ткъам боаца оалхазар да.

Щерца бегаш а ма бе, хих теша а ма теша.

Хозача бӀаьстенал йиза гуйре тиннй.

ДӀааьлча дото хулаш дола дош, ца оалаш дисача дошо хул.

Укх фильмага хьажа

Школе эггара вогӀа лоархӀаш хиннача ялхлагӀча «Б» классе хиннача сакъердамеча хӀамех лаьца дувц укх кинокартинас. ЙиӀигаша дика деш, уж хоза лел, хӀаьта кӀаьнкаш харцахьа ба. цар во деш, КӀаьнках хӀаравар цӀи тилла ва: Кефир, Карузо, Ослам, Пеле, Пигмей... Цхьа ди дӀадодац цу классе моллагӀа харцахьа цхьа хӀама ца деш. Е дружина сборе багӀац, е цхьаннахьа лат, е кора бӀалг бохабу. Гуш дар, из деррига дӀахо ла йиш йоацилга. Массанена бӀагал яьлар класс...

Тоабала болалу кӀаьнкаш. Дика хилара бокъонца болча къонахий оамалаш хила езилга кхетаду цар. Шоаш оттаяь программа кхоачашъеш лерттӀа прическаш ю цар. хачешта аьшк етт, урокаш дика нийчъю, перемена йолча хана харцахьа лелац.

Ха дӀа ме йода, йицлу цхьан хана тийхка ийрча цӀераш, эхь-эздела гӀулакх а совдоал. Цу хӀамо цецвоаккх школе мел вар. ЙиӀигаш, хьехархой, даьй-ноаной гӀадбаха кхелехьа кӀаьнкаша вӀашагӀделар доха долалу. Из деррига миш та нийслу ховргда, шоана, бераш, цу фильмага хьежача. Школе нийслуш дола дукха сакъердаме хӀама да цига.

Къонача зритело дезаш тӀаэцаргда цига декаш дола илли а.

Фильм оттадаьд хьалхагӀа «Р. В. С.», «Хьо елха ма елха» яха кинокартинаш даьхача А. Довженко цӀерагӀча киностудерча режиссера Мороз Алексея. Вай дувца «Кхонахий массаза а къонахий ба» яхар цун кхоалагӀа фильм да.

Л. ЦАПЕНКО,
Грозненски городской киносета методист.

ТУЛА. Кхо кӀира мара даланза дола бераш нек де Ӏомаду № 2 йолча городской берий больницерча бассейне. 50 совгӀа бер хул укхаза хӀара денна медицински болхлоша бӀарг а локхаш.

СУРТА ТӀА: хи чу кховсадала кийчденна бераш.

ТАСС фотохроника.

ЦАРОЕВ Дудий Ӏаддал

ИӀаьххача хана халача лазарах цамогаш а илла кхелхав Сийлахь - боккхача Даймехка тӀемен къахьегамен ветеран, пенсионер Цароев Дудий Ӏаддал.

Цароев Дудий Ӏаддал ваьв 1919 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР Наьсарен районерча Назране, ахархочун дезале. 1937 шера Ставрополе йистеяьккхай автодорожни техникум.

1939 шера деша вода Калинковически тӀема училище. Из йистеяьккхачул тӀехьагӀа 1941 шера май бетта мотострелкови полка рота командиралла хьожаву лейтенант Цароев Ӏаддал. 1941 шера июле денз фашистски гӀаьрахоша ханна дӀалийца хиннача Белоруссеи Украинаи территореш тӀа тӀема операцешта юкъе хьинаре дакъа лоац Дудий Ӏаддала, партизаний отрядашка разведка начальник хул из. Заданеш кхоачашъеш майрал, маькарал, турпалал гойтар цо, хала чов хилар.

1943—1944 шерашка тӀом беш долча эскаре вар Дудий Ӏаддал, цул тӀехьагӀа 1947 шерага кхаччалца госбезопасноста органашка болх бир.

ДӀахо долхача шерашка халкъа боахаме тайп - тайпарча гӀулакхаш тӀа хиннав. Цароев Ӏаддал. 1962 шера КПСС мугӀарашта юкъевахав. 1970 шера пенсе вахав.

Общественни вахаре хьинаре дакъа лаьцад Дудий Ӏаддала, чӀоагӀа низ тӀаухийтар цо кагирхошта тӀема - патриотически кхетам балара.

Даьхено лакха мах баьб Цароев Дудий Ӏаддалийна карагӀдийннарий. Цунна еннай ЦӀеча Байракха орден, ЦӀеча Седкъа ши орден, I степена Даймехка тӀема орден, дукха медалаш.

Цароев Дудий Ӏаддал дилла вахаргва вай дегашка.

Новкъостий группа.

Республика экранаш тӀа

«СА ЗӀАМИГА СЕСАГ»

Театреи киноиі цӀихезача актера Д. Баниониса воӀо Раймондаса Р. Шавялиса сценарегӀа литовски киностуде даькха из керда киноленга кагирхоех да.

...ЦӀаьхха байзар шоайла Рутаи Линаси. Къона нах шоайла безабелар, вӀашагӀа ца къасташ даим цхьана а бар.

Бакъда, зӀамсаго ше къоастадир деррига а: цӀагӀара дӀа а ваха, сайрийнарча отделене деша а ваьна, заводе балха вахар из. Цул совгӀа, городал аравоаллача шоашта шиннена цхьа зӀамига цӀалг а лаьцар. Ше выпускной балера йоагӀаше а фусамнана а хинна, цу цӀагӀа чуера Рута.

Цу фильма керттера ролаш ловзаю С. Баландисеи Э. Коризнайтен.

«МАЙ БЕТТА СОВ ИӀАЙХА Я»

Из кинолента кагирхошта лаьрхӀа даьккхад румынски кинематографисташа. Цига ювц нравственни проблемаш.

...Май бетта дӀайха денош латт. Кастта хургйолаш выпускной экзаменаш я. Лакхерча классий дешархой хӀама мала а сакъерда а гулбеннаб Матейя квартире. Сакъердам юкъе кхаьчача ханна, цӀаьхха корагӀа оархингаш арахкувса волалу Матей. Царех цаӀ кора кӀал гӀолла тӀехйоалача йоӀа кертах а кхийтте, из клинике дӀаюг, кӀалйиса а йолаш.

ЦӀаьхха нийсденна хӀама дий из? Да. Бакъда, авторашта закономерность гу цу гӀулакхаца. Матей бӀаьхийча дезале хьалкхийнав. Даь машен а хехкаш, куралаш еш лел из. Ше бехктокхаме озаргвоацилга хов цунна. Шортта ахча а дале, шийца цхьан классе вагӀача Радуга дӀатӀаэцийт цо из бехк. Бакъда, йоккха опыт йолча прокурора, гӀулакх кӀоаргга техкачул тӀехьагӀа, кхетаду из зулам Радус а ца деш, Матейс даьлга. Из теш эхь а хийтта, из тӀавоагӀаргхиларах. Юххера а иштта хула а хул из...

«АМАДА»

Кубински кино хьалхле лелаеча деятелех волча Умберто Соласа кинематографера ший никъ дӀаболабаьб революци яьнначул тӀехьагӀа. Кубе а доазол арахьа а шера дӀавовзийтар из «Мануэла», «Лусия», «Сесилия» яхача а кхыдолча а картинаша.

«Амада» Мигель де Карриона йисте ца доалаш дисача «Сфинкс» яхача романа экранизаци я. «Кубински обществера кхалсага «бокъо» яха ше керттера лоархӀа тема дӀахо яхьа таро кораяьй режиссера цу романа тӀара.

Фильм хьакхеллараша шоашта хьалхашка декхар оттадаьд: шоай турпалий вӀаштӀехьа ца баьнача безама истори гойтарца кубински общества вахарера цу хан-юкъах дувца. Фильме керттера роль ловзаю «Лусия», «Сесилия», «Корта боаца говрабаьри» яхача фильмашкара советски зрителашта дика йовзаш йолча Эслинда Нуньеса.

В. КОВАЛЕВА.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Къоначар кхоллам».
9.05 — «Сурт». Телевизионни художественни фильм. 1-гӀа сери.
10.25 — «БӀаргашта гушдар — теша халадар».
11.25 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Вай заманхо». Документальни фильмаш: «Дика хьакхоллар», «Ер мукъайола мукъавоаца ха».
15.30 — ЧӀондаргий музыка концерт.
15.55 — «Кердадараш».
16.00 — «Сакъердаме старташ».
16.45 — Финлянде телевидене программа.
17.45 — «Ферекотти» яхача группаца вӀашагӀкхетар (Финлянди).
18.15 — «Деша тӀехьа — гӀулакх». Социализма дегӀаяра нравственни категори санна йола дисциплина.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — «Дунен кагирхойи».
19.35 — «Сурт» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 2-гӀа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Камера дуненга хьеж».
22.35 — «Тахан дунен тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ӏуйранара гимнастика».
8.15 — «Юхадийнлу дицденна хинна муамаш». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Природоведени. 4-гӀа класс. Мухи цо бу болхи.
8.55 — «Лакха производительность йола уникальни прессаш». Ӏилма - довзийтара фильм.
9.05, 12.10 — Испански мотт.
9.55 — 19-ча бӀаьшера хьалхарча ах бӀаь шера йола живопись. А. Венецианов. 3-гӀа класс.
10.35, 11.40 — Н. А. Некрасова лирика. 9-гӀа класс.
11.05 — «Мамай школа».
12.40 — «Вахар бахьан тӀема миха духьала ваха...» А. Суркова поэзи.
13.30 — «Хьога хьеж тхо, зӀамига саг». Субтитраш дола художественни фильм.
15.00 — «Кердадараш».
16.50 — «Маршал Шапошников». «Танкаш танкашта духьала». Документальни фильмаш.
17.30 — «Школьник» (нохчий меттала).
18.00 — «Нохч - ГӀалгӀайчен ди».
18.20 — Атеистически темаех (нохчий меттала).
18.30 — «Шоана, даьй-ноаной» (гӀалгӀай меттала).
19.00 — «Терко е — боахама доал ца хивар».
19.20 — Баскетбол. Европейски чемпионата кубок. МаӀа нах. «Жальгирис» (Каунас) — «Олимпия Симак» (Итали).
20.00 — «Бийса даькъала, хийла шун, бераш!» «Удава бабушка». Мультфильм.
20.15 — «36» «6» йола премеш». Ӏилма - довзийтара фильм.
20.30 — Ритмически гимнастика.
21.00 — «Ха».
21.35 — Приключенчески фильма экран. «Ялсамален дӀоагӀаш». Художественни фильм.
23.10 — «Кердадараш».

6 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Сакъердаме нокъаш».
9.20 — «Сурт». Телевизионни художественни фильм. 2-гӀа сери.
10.45 — Фильма - концерта премьера. «Украински чӀорап».
11.15 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Гаьнара — юхера». Документальни фильмаш: «Адмирал Макаров», «Поэзе дарбана фо», «БӀаьшерашка гӀолла яь путешестви».
15.40 — «Эрсий метта къамаьл».
16.10 — Хабаровски края самодеятельни коллективай выступлени.
16.25 — «Кердадараш».
16.30 — «Лехам».
16.50 — Экрана тӀара А. Гайдара турпалаш. «Фатанча кхел». Художественни фильм.
18.50 — «Содружество». Телевизионни журнал.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — «Боабашка кӀориг Вилли» яхача мультипликационни фильма премьера.
19.20 — Вай вахара программа. КПСС ЦК проекташ ювц оаха. Социалистически Къахьегама Турпала, СССР АН вице-президента академика А. Л. Яншина выступлени.
19.35 — «Кердадараш».
19.40 — «Сурт» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 3-гӀа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Сайранара мукъамаш».
22.25 — «Тахан дунен тӀа».
22.40 — «Московские новости» яхача газета приз яккхара фигурни хьисаперча хохкавалараx йола дунен халкъашта юкъера турнир. Парни хохкавалар. Произвольни программа. В. И. Ленина цӀерагӀча Центральни стадиона спорта Дворецера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ӏуйранара гимнастика».
8.15 — «Ӏалама мах баь варгвоаца совгӀаташ». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — М. Ю. Лермонтов. «Бородино». 4-гӀа класс.
9.05, 13.00 — Английски мотт. Хьеха I-гӀа шу.
10.05 — Географи. 7-гӀа класс.
11.05 — Школьникашта — физиологехи гигиенахи. Даьйи бераши.
12.10 — Природоведени. 4-гӀа класс.
12.30 — М. Е. Салтыков-Щедрин. Фаьлгаш. 9-гӀа класс.
13.30 — «ТӀема ханара берал». В. Пановай произведенеех.
14.30 — Школьникашта — маьнхах. «Даьй кха».
15.00 — «Кердадараш».
17.00 — Советски Союзе гӀолла. Кинопрограмма.
17.40 — Сийлахь - йоккхача доттагӀала довхаш.
18.00 — «Орга» яхача альманаха оагӀонаш тӀа гӀолла (нохчий меттала).
18.10 — «Нохч - ГӀалгӀайчен ди».
18.30 — «Ӏалам лорадар» (нохчий меттала).
19.00 — Самбо къовсамах йола СССР абсолютни чемпионат. ЦСКА езача атлетика спорта Дворецера передача.
19.30 — Шун письмошта жоп лу оаха. НГӀАССР жилищно-коммунальни боахама министра У. А. Арсункаева выступлени.
19.55 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.00 — Съездагара съездага (гӀалгӀай меттала).
20.30 — «Заря Востока» яхача газета приз яккхара гандболах йола дунен халкъашта юкъера турнир. МаӀа нах. СССР сборни — Венгре сборни.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Рядовой волча Дедова ахка». Телевизионни художественни фильм.
22.40 — «Кердадараш».

РАДИО

5 ДЕКАБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор (эрсий, гӀалгӀай меттала).
8.30 — Передачай программа.
8.36 — Ӏан карусель. Концерт-илли.
9.15 — «Советски барттайнача дезале» яхача циклцара.
11.15 — «Ядерни тӀема кхерам тӀерабаккхар — хано дӀадехар». Къамаьл (нохчий меттала).
11.30 — «Къахьегарга хьежжа сийле а сий а». Корреспонденци (гӀалгӀай меттала).
11.45 — «СибарегӀен мехкдаьттахошта». «Красный молот» заводера репортаж.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Керда Ӏаьдалаш — вахаре» (гӀалгӀай меттала).
17.31 — «Шоана, кхалнах» яха радиожурнал (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — «Керттерча лостамий» мугӀара тӀехьа» (гӀалгӀай меттала).
18.40 — «Атеист» яха радиожурнал.

УКВ

17.00 — «Вальса мехка» яха концерт.
17.42 — «Къаьнара романси эрсий поэзи». Позитически композици.
18.10 — «СалоӀа миноташ» яха передача.
18.29 — Нохч-ГӀалгӀай музыка.

6 ДЕКАБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор (эрсий, нохчий, меттала).
8.30 — Передачай программа.
8.36 — «Халкъа мукъамаш».
11.15 — «Дика гӀулакхаш хьадераш» (нохчий меттала).
11.30 — «Машинай производительности дикали» (нохчий меттала).
11.15 — «Харцчун ха лоаца я». Къамаьл.
15.15 — «Партена хетадаь мугӀараш». Композици (гӀалгӀай меттала).
15.35 — Реклама.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — Музыка.
17.31 — «ЦӀе сийгаш» (гӀалгӀай меттала).
18.00 — «Керда хоамаш» (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — «Юртара вахар».
18.40 — «Советаши вахари» яха радиожурнал.

УКВ

17.00 — «Чехови Чайковскийи» яха музыкальни очерк.
17.58 — ДӀалохк гуслара Дмитрий Локшина.
18.24 — Инструментальни музыка.

7 ДЕКАБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор (эрсий, гӀалгӀай меттала).
8.30 — Передачай программа.
8.35 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
10.15 — «Общества закони» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
10.35 — Реклама.
11.00 — «Къонал».
11.30 — «Даьхенахи, Октябрахи, Ленинахи дола поэтически мугӀараш (нохчий меттала).
13.00 — Реклама.
15.15 — «Вай доттагӀ — Ӏалам» яха радиожурнал.
15.45 — «Социалистически яхьий дневник».
15.15 — «Музыкальни почта».

УКВ

17.00 — «Ромен» театра артисташ болча хьоашалгӀа.
17.53 — Художественни самодеятельноста доакъошхой выступлени.
18.28 — Нохч-ГӀалгӀай халхара музыка.

8 ДЕКАБРЬ

7.15 — Республикански газетий обзор (эрсий, нохчий меттала).
7.30 — Передачай программа.
7.35 — Хоамаш. Хаоттам.
8.25 — «Шоана дукха еза ашараш».
11.20 — КӀирандийнахьара музыкальни программа.
15.15 — Музыка.
16.00 — «Школьни глобус».
16.30 — «Къона смена» (нохчий меттала).
18.00 — «Иллеца хьоашал долчарна». Концерт.

УКВ

18.00 — Александрова цӀерагӀча ЦӀечабайракха иллен халхареи ансамбла концерт.
18.49 — Илли оал. Р. Даудова.
19.07 — Моттигерча авторий произведенеш.

Суда залера

ХӀАМА БЕ-БАШХА ЦА ХЕТАР—ЗУЛАМ

Халкъа рузкъа дебаде гӀертар — советски сага башхадика оамал. Цхьабакъда, хахете а, тахан а тӀехь нийслу кхы тайпа уйла яраш, рузкъанна тӀакхувдараш.

Ший доалахьа дола хьайбаш тоаденна, массаза а диза хилча «Назрановский» совхозерчарна дукха сагота хиннавац воккхагӀвола жа Ӏу М. Шамаев. Диззача шин шера цу боахама чотагӀа кхаьбаб ткъаь нис устагӀеи диъ бежани.

«Во масал — сиха дӀадарж» оал. Шамаева «опыт» катехха дӀанийцай цу совхоза воккхагӀволча жа Ӏуна Д. Богиева. Ший коллегаца «яхье» а ваьнна, цо дукха къахьийгад паччахьалкхен доакъарашца ший доалахьа дола пхи бежани ткъаь ялхайтта устагӀеи борстабеш.

ЗаконагӀа доаца из хӀама дарах М. Шамаевеи Д. Богиевеи юххера Назрановски района халкъа суда хьалхашка отта бийзар. ХӀаранена 1000 сом тохаш, шиннена гӀод техар цо, даь зе юхаметтаоттадайтара. ХӀанз, шоаш хьалха леладаьр харцахьа долгеи законо мегийтаргдоацилгеи дика кхетадаь хила деза Шамаевеи Богиевеи.

Цо, къаьгга хьахьокх зулам доккха дале а е зӀамига дале а бекхам боацаш ца дусилга. Цхьабакъда, цу тӀа ер къамаьл сацийта безам бац са. ХӀана аьлча, ца дийцача дита йиш яц из зулам хьадаьннача бахьанех. Ӏаьдала чотагӀа шоай доахан, жа кхаба мел эша хьалаш хиннадецаре харцахьа гӀулакхаш леладе таро хургъяцар лакхе бийцача жа Ӏуй. Цул совгӀа, царна из дага ца доха а мегар. Социалистически доалахье лораяра дош бе-башха ца хеташ леладаь совхоза кулгалхой бехктокхамах кӀалхарабовлилга дац. Цар а, специалисташа а, общественни организацеша а лерттӀа тӀахьожам лоаттабаьбац доакъара кхом бара, учет делаяра, къоал дара наькъаш дӀакъовлара йоакхо яьяц. БоккхагӀболча жа Ӏуша массехк шера совхоза чотагӀа шоай доалахьа дола хьайбаш леладелга ца ховш, ца гуш хиннаб-те жа леладеча фермай бригадираш, совхоза зоотехникаш? Хиннабац. Амма, царех цхьанне а ханнахьа юхатехабац зуламхой.

Советски законодательства тӀа яц хӀама бе-башха ца хетарах уголовни бехктокхаме озаш йола статья. ХӀаьта а бехк ца беш бита йиш яц шоашта зулам бӀаргагушше оарц а ца доаккхаш, юстара бувла нах. Шамаеви Богиеви санна зуламхой хул-кх тӀаккха уж а. ХӀана аьлча, социалистически доалахье лораярах дог ца лазаш хила йиш яц цхьаккха советски саг, моллагӀча гӀулакха тӀа из вале а.

Х. СУЛАМБЕКОВ.

Оарц дала!

Наха фу де деза?

КПСС Программа кердача редакце проекта тӀа аьннад: «Жилищни проблемах бокъха социальни маӀан дола гӀулакх хеташ я парти, 2000 шерага кхоачаш хӀара советски дезал практически фусамца — квартираца е ший доалахьарча цӀеношца Ӏалашбе лерхӀ».

ХӀаьта цу лоархӀамеча документа тӀа къаьстта теркам тӀабахийтаб цӀенош дикагӀа хьалдара, уж планировка дикагӀа йолаш хилийтара, квартираши цӀеноши технически Ӏалашдаь хулга эргадаьккха тоадара.

Цунга хьежжа лакхлургда цӀенош сантехнически гӀирсашца Ӏалашделга. ХӀаьта мишта латт из деррига а «Старогрознефть» НГДУ чубоагӀача жилищно-коммунальни боахама управлене? Во латт аьлча харц хургдац. Болхлой городоке дӀа мел хьежача йӀовхала проводех араух Ӏи. Долче, наьха квартирашка ма эшша йӀовхал дӀанкхачац. Из бахьан долаш Иваново яхача городоке мел бахача наьха цӀеношкара батареяш мела мара яц. Къаьстта хало оз бераша. Уж барзкъаш Ӏодаьха бувша йиш йолаш дац.

...Ӏуйрийна 8 сахьт даьннад. Городокана чуйоагӀача домоуправленена хьалхашка гулбенна дукха нах ба. Бакъда, управлене начальника Боршевскаяй, специалистий кабинетий наӀараш къайла я.

Нийс сахьат доалача хана хьакхоач хьакимаш. Цар цхьацца эцаш тӀаэц гулбенна нах. Бакъда, деррига лоткъамий маӀан цаӀ да: квартирашка шийла я. Берригнешта дош лу цо кастта йӀовхал хургья, аьнна...

Отопительни сезонага Ӏалаьмате во кийчъеннай домоуправлени. Ремонтни бригадаш эшачунца во Ӏалашъяьй, тоъаш яц транспорт, слесараш-сантехникаш. ХӀанзчул 30 шу хьалхагӀа хиннараш миссел мара бац уж домоуправлене. хӀаьта хӀара шера яхар санна нах чубаха цӀенош дукхагӀа хул, цунца цхьана тишлу коммуникацеш.

А. ТИЩЕНКО.
партен къахьегамен ветеран.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64, корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора—2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

СФ00374. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5206.